

OBWIESZCZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 2 marca 1963 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym.

1. Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 1962 r. o zmianie dekretu o postępowaniu podatkowym oraz dekretu o podatku obrotowym (Dz. U. Nr 66, poz. 327) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz. U. z 1957 r. Nr 7, poz. 25) z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

2. Jednolity tekst nie obejmuje:

1) art. 2 i 3 ustawy z dnia 19 listopada 1956 r. o zmianie dekretu o postępowaniu podatkowym (Dz. U. Nr 55, poz. 252) w brzmieniu:

„Art. 2. Wysokość zobowiązania podatkowego w nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego w postępowaniu odwoławczym ustala komisja odwoławcza.
Art. 3. Rozporządzenia i zarządzenia wydane na podstawie dotychczasowych przepisów dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym zachowują moc do chwili zastąpienia ich nowymi rozporządzeniami i zarządzeniami opartymi na przepisach niniejszej ustawy, o ile nie są z nimi sprzeczne.”;

2) art. 3 i 5 ustawy z dnia 21 grudnia 1962 r. o zmianie dekretu o postępowaniu podatkowym oraz dekretu o podatku obrotowym (Dz. U. Nr 66, poz. 327) w brzmieniu: „Art. 3. Ilekroć w innych przepisach jest mowa o karcie rejestracyjnej, należy przez to rozumieć pokwitowanie uiszczenia opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem pierwszym miesiąca następującego po ogłoszeniu. W części dotyczącej zniesienia kart rejestracyjnych i wprowadzenia pokwitowań uiszczenia opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego ustawa ma zastosowanie począwszy od roku podatkowego 1962, z wyjątkiem obciążeń podatkowych, o których mowa w przepisach art. 1 pkt 2 lit. e) oraz art. 2, a które mają zastosowanie począwszy od roku podatkowego 1963.”

3. Powołany w art. 5 ustawy z dnia 21 grudnia 1962 r. o zmianie dekretu o postępowaniu podatkowym oraz dekretu o podatku obrotowym art. 1 pkt 2 lit. e) tej ustawy oznaczony jest w jednolitym tekście jako art. 66 ust. 5—13.

Minister Finansów: *J. Albrecht*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 1963 r. (poz. 60).

DEKRET

z dnia 16 maja 1946 r.

o postępowaniu podatkowym.

DZIAŁ I

Przepisy wstępne.

Art. 1. Przepisom niniejszego dekretu podlega postępowanie w sprawach danin publicznych, do których mają zastosowanie przepisy o zobowiązaniach podatkowych.

Art. 2. 1. Zarząd danin publicznych należy do organów finansowych.

2. Naczelny nadzór nad sprawami danin publicznych oraz piecza nad prawidłowym i jednolitym wykonywaniem przepisów w zakresie tych danin należy do Ministra Finansów.

3. Minister Finansów może w szczególności:

- 1) wyjaśniać znaczenie określeń użytych w przepisach o daninach publicznych oraz udzielać wytycznych dla stosowania tych przepisów;
- 2) określać:
  - a) które rodzaje przychodów podlegają opodatkowaniu według przepisów o podatku od wynagrodzeń, a które według przepisów o podatku obrotowym lub dochodowym,
  - b) które rodzaje ubocznych przychodów związanych z gospodarstwem rolnym podlegają opodatkowaniu według przepisów o podatku gruntowym, a które według przepisów o podatku obrotowym,
  - c) które rodzaje gruntów, z uwagi na ich położenie, obszar i sposób użytkowania podlegają opodatkowaniu według przepisów o podatku gruntowym, a które według przepisów o podatku od nieruchomości.

Art. 3. W przypadku gdy przepisy zawierają upoważnienie dla Ministra Finansów do zryczałtowania podatków albo do ich pobierania według zasad szczególnych, Minister Finansów może w drodze rozporządzenia — w odniesieniu zaś do jednostek gospodarki uspołecznionej w drodze zarządzenia — wydawać przepisy szczególne o postępowaniu podatkowym, odmienne od przepisów niniejszego dekretu.

Art. 4. 1. W zakresie wytwarzania i poszczególnych faz wytwarzania niektórych towarów lub grup towarów, jak również i półwyrobów, a także w zakresie przerobu, zużycia, magazynowania, obrotu i przywozu z zagranicy oraz sprzedaży niektórych towarów lub grup towarów, jak również ich półwyrobów, jako też w zakresie sprzedaży losów loterii, Minister Finansów może w drodze rozporządzeń wprowadzać szczególny nadzór podatkowy oraz odrębne postępowanie podatkowe.

2. W związku z wprowadzeniem szczególnego nadzoru podatkowego lub odrębnego postępowania podatkowego, Minister Finansów może w drodze rozporządzenia, a w odniesieniu do gospodarki uspołecznionej w drodze zarządzeń:

- 1) nakładać na strony szczególne obowiązki i ograniczenia,
- 2) wydawać szczególne przepisy w zakresie księgowości, nie wyłączając nałożenia obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych oraz obowiązku wydawania konsumentom rachunków na sprzedaż towarów,
- 3) nakładać na podatników w poszczególnych przypadkach koszty szczególnego nadzoru podatkowego lub odrębnego postępowania podatkowego,
- 4) określać skutki naruszenia przepisów o szczególnym nadzorze podatkowym lub o odrębnym postępowaniu podatkowym.

Art. 5. 1. Jeżeli sprawność postępowania podatkowego tego wymaga, Minister Finansów może zarządzać w drodze rozporządzenia obliczanie i pobór niektórych danin publicznych od poszczególnych grup podatników za pośrednictwem płatników i to bądź na całym obszarze Państwa, bądź w jego określonej części. Rozporządzenia te mogą także przyznawać płatnikom za czynności związane z obliczeniem i poborem daniny wynagrodzenie i określać jego wysokość.

2. Minister Finansów może w drodze rozporządzenia zlecić określonym w rozporządzeniu osobom pobór w drodze inkasa niektórych danin publicznych od poszczególnych grup podatników bądź na całym obszarze Państwa, bądź w jego określonej części; rozporządzenie to może przyznawać wynagrodzenie za inkaso i określać jego wysokość.

3. Minister Finansów może w drodze zarządzenia upoważnić organy finansowe do zawierania na zasadach określonych w zarządzeniu indywidualnych umów o inkaso niektórych danin publicznych z osobami, do których nie mają zastosowania przepisy rozporządzeń wydanych na zasadzie ust. 2.

DZIAŁ II

Właściwość.

Art. 6. 1. Minister Finansów określa w drodze rozporządzenia — a dla jednostek gospodarki uspołecznionej w drodze zarządzenia — właściwość rzeczową organów finansowych w sprawach danin publicznych zarówno w postępowaniu wymiarowym, jak i odwoławczym. Minister Finansów może ponadto zarządzać, że rozpatrywanie określonych środków odwoławczych w przedmiocie poszczególnych danin publicznych należeć będzie do powoływanych przez prezydya wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) komisji odwoławczych przy organach finansowych tych prezydów.

2. Tryb powoływania, skład osobowy i organizację komisji odwoławczych oraz ich kadencję, jak również tryb i sposób postępowania przed tymi komisjami ustala Minister Finansów. Komisje odwoławcze powinny w czasie pełnienia swych czynności przestrzegać przepisów podatkowych.

Art. 7. Właściwość miejscową organów finansowych, jeżeli dalsze przepisy niniejszego działu nie określają jej odmiennie, ustala się, jak następuje:

- 1) w sprawach dotyczących nieruchomości — według miejsca położenia nieruchomości,
- 2) w sprawach dotyczących przedsiębiorstwa, jego zakładu lub składu — według miejsca, w którym przedsiębiorstwo, zakład lub skład są, mają być albo były prowadzone,
- 3) w innych sprawach — według miejsca zamieszkania w kraju strony obowiązanej lub jednej ze stron; jeżeli żadna ze stron nie ma zamieszkania w kraju — według miejsca pobytu jednej z nich, jeżeli strony przebywają za granicą — według ostatniego wiadomego miejsca zamieszkania jednej ze stron w kraju, wreszcie według miejsca, w którym wynika sprawa.

Art. 8. 1. Właściwość miejscową w sprawach podatku dochodowego osób fizycznych określa się według miejsca, w którym strona w dniu 31 grudnia roku podatkowego miała miejsce zamieszkania lub pobytu; przy opodatkowaniu małżonków mających różne miejsca zamieszkania właściwość tę określa się według miejsca zamieszkania lub pobytu męża.

2. Jeżeli zachodzi wątpliwość co do miejsca zamieszkania lub pobytu strony bądź jeżeli strona nie ma w kraju miejsca zamieszkania ani pobytu, podatek ustala się w okręgu, w którym położone są źródła przychodów; jeżeli źródła te położone są w dwóch lub więcej okręgach, właściwy jest organ finansowy, w którego okręgu znajduje się większa część źródeł przychodów strony lub też główne źródło.

3. Jeżeli w sposób przewidziany w ust. 1 i 2 nie można ustalić właściwości miejscowej, właściwy jest organ finansowy, w którego okręgu strona miała ostatnio miejsce zamieszkania.

4. Dla spadków nie objętych właściwym organem jest organ finansowy ostatnio właściwy dla zmarłego.

5. Właściwość miejscową w sprawach podatku dochodowego osób prawnych określa się według miejsca, w którym w ostatnim dniu roku podatkowego znajdowała się siedziba osoby prawnej.

Art. 9. 1. Właściwość miejscową w sprawach podatku od wynagrodzeń, wypłacanych przez pracodawcę, z wyjątkiem podatku od wynagrodzeń, wypłacanych przez płatników wymienionych w ust. 5, określa się według miejsca zatrudnienia pracownika; właściwość miejscową w sprawach podatku od wynagrodzeń wypłacanych przez płatników nie będących pracodawcami, określa się według miejsca wypłaty wynagrodzenia.

2. Miejscem zatrudnienia jest stałe miejsce pracy pracownika (urząd, biuro, fabryka, warsztat, magazyn, gospodarstwo rolne, domowe itp.).

3. Stałe miejsce pracy pozostaje miejscem zatrudnienia pracownika również w przypadku, gdy pracownik na zlecenie pracodawcy wykonywa krótkoterminowe roboty poza stałym miejscem pracy.

4. Miejscem zatrudnienia pracownika, którego pracodawca zatrudnia przy robotach wykonywanych w coraz to innych okręgach organów finansowych, jak np. w przedsiębiorstwach budowlanych, budowy dróg, kanałów itp., jest miejsce siedziby lokalnego kierownictwa robót.

5. Właściwość miejscową w sprawach podatku od wynagrodzeń, wypłacanych przez jednostki budżetowe, jednostki gospodarki uspołecznionej, organizacje społeczne, zawodowe i samorządu gospodarczego, organizacje i związki wyznaniowe oraz ich instytucje określa się według siedziby organu, asygnującego wynagrodzenie; jeżeli wynagrodzenie wypłacane jest za granicą — właściwość określa się według siedziby organu asygnującego wynagrodzenie w kraju.

6. Właściwość miejscową w sprawach podatku od wynagrodzeń, wypłacanych na obszarze obcego państwa lub na obszarze eksterytorialnym podatnikowi, który posiada miejsce zamieszkania lub pobytu na obszarze Państwa Polskiego, określa się według miejsca zamieszkania podatnika w ostatnim dniu miesiąca, w którym nastąpiła wypłata wynagrodzenia.

Art. 10. 1. Właściwość miejscową w sprawach podatku obrotowego przedsiębiorstw sprzedaży towarów ze straganów, budek, samochodów, wozów, wózków itp. urzędzeń, jeżeli sprzedaż odbywa się w różnych dniach, w różnych miejscowościach, określa się według miejsca zamieszkania lub siedziby podatnika.

2. Właściwość miejscową w sprawach podatku obrotowego należnego z tytułu sprzedaży towarów ze straganów, budek, samochodów, wozów, wózków itp. urzędzeń, jeżeli sprzedaż ta dokonywana jest przez jednostki gospodarki uspołecznionej, określa się według zakładu, którego księgowość obejmuje obroty wymienionych punktów sprzedaży.

Art. 11. 1. Właściwym miejscowo w sprawach opodatkowania nieodpłatnego nabycia praw majątkowych oraz w sprawach opłaty skarbowej jest ten organ finansowy pierwszej instancji, któremu przedstawiono deklarację lub pismo stwierdzające nabycie prawa majątkowego bądź pismo podlegające opłacie skarbowej celem ustalenia zobowiązania podatkowego.

2. W przypadku protokolarnego ustalenia w toku oględzin, kontroli, lustracji albo badania ksiąg lub innych dokumentów, że należnego podatku albo opłaty wcale nie uiszczono lub uiszczono w niedostatecznej kwocie albo po upływie przepisanej terminu lub w sposób nieprawidłowy, jak również w przypadku nieodpłatnego nabycia praw majątkowych, z wyjątkiem przypadków wymienionych w art. 12 — właściwym jest ten organ finansowy pierwszej instancji, w którego okręgu mają miejsce zamieszkania lub pobytu podatnicy lub jeden z nich.

Art. 12. 1. Właściwość miejscową w sprawach opodatkowania nieodpłatnego nabycia praw majątkowych, w szczególności ze spadków, zapisów, dalszego zapisu lub polecenia testamentowego albo darowizny, określa się według miejsca położenia przedmiotu nabycia praw majątkowych, podlegającego podatkowi.

2. Jeżeli przedmiot nabycia znajduje się w okręgach dwóch lub kilku organów finansowych, właściwym jest ten organ finansowy, w którego okręgu spadkodawca mieszkał lub przebywał w chwili śmierci, darczyńca zaś mieszkał lub przebywał w czasie dokonania wymiaru.

3. Jeżeli właściwość organu finansowego nie da się ustalić w sposób przewidziany w ustępach poprzedzających, właściwość tę określa wspólny organ bezpośrednio przełożony nad organami wymienionymi w ust. 2, a jeżeli nie posiadają one wspólnego organu bezpośrednio przełożonego — Minister Finansów.

4. W zakresie nieodpłatnego nabycia praw majątkowych, jeżeli nabycie dotyczy całości lub częściowo położonych za granicą lub praw podlegających wykonaniu całościowo lub częściowo za granicą — właściwym miejscowo jest organ finansowy pierwszej instancji w Warszawie, wskazany przez Ministra Finansów.

Art. 13. Jeżeli według przepisów niniejszego działu nie da się ustalić właściwości miejscowej organów finansowych, o właściwości rozstrzyga Minister Finansów.

Art. 14. 1. Organ finansowy powinien z urzędu przestrzegać swojej właściwości rzeczowej i miejscowej.

2. Podanie wniesione do niewłaściwego organu finansowego organ ten powinien niezwłocznie przesłać organowi właściwemu z równoczesnym zawiadomieniem o tym wnoszącego; podanie takie uważa się za wniesione do organu właściwego w dniu, w którym wpłynęło do organu niewłaściwego.

Art. 15. 1. Spory o właściwość rzeczową lub miejscową pomiędzy organami finansowymi, mającymi wspólny organ przełożony, rozstrzyga ten organ.

2. Spory o właściwość pomiędzy organami finansowymi, mającymi różne organy przełożone, rozstrzyga organ przełożony nad organem finansowym, który pierwszy wszczął sprawę, w porozumieniu z drugim organem przełożonym, w przypadku zaś nieosiągnięcia porozumienia — Minister Finansów.

Art. 16. Gdy między organami finansowymi toczy się spór o właściwość lub gdy uzasadniona jest właściwość dwóch lub więcej organów finansowych, a zwłoka w załatwieniu sprawy może narazić na niebezpieczeństwo interes publiczny, każdy z tych organów powinien w swoim zakresie działania wykonać czynności nie cierpiące zwłoki, zawiadamiając równocześnie o tym pozostałe organy.

Art. 17. Minister Finansów może przekazać sprawę do załatwienia w całości lub w części innemu organowi finansowemu niż organ właściwy, jeżeli tego wymaga interes publiczny.

Art. 18. 1. Jeżeli sprawność postępowania podatkowego tego wymaga, Minister Finansów może ustalić dla poszczególnych podatników lub dla grup podatników właściwość miejscową organów finansowych odmiennie od przepisów niniejszego działu; odmiennie ustalenie właściwości miejscowej dla grup podatników gospodarki nie uspołecznionej następuje w drodze rozporządzenia.

2. Uprawnienia określone w ust. 1 służą również organom finansowym drugiej instancji, gdy chodzi o odmiennie od przepisów niniejszego działu określenie dla poszczególnych podatników właściwości organów finansowych, działających w okręgu organu finansowego drugiej instancji.

DZIAŁ III

Wyłączenie pracownika.

Art. 19. 1. Pracownik jest wyłączony z mocy samego prawa:

- 1) w sprawach, w których jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może oddziaływać na jego prawa lub obowiązki,
- 2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w prostej linii, krewnych bocznych aż do czwartego stopnia, powinowatych bocznych do drugiego stopnia,

- 3) w sprawach osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- 4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem jednej ze stron,
- 5) w sprawach, w których brał udział w wydaniu decyzji w pierwszej instancji,
- 6) w sprawie, z powodu której wdrożono przeciw niemu dochodzenie wstępne, postępowanie dyscyplinarne lub karno-sądowe.

2. Pracownik może wyłączyć się w sprawie na własne żądanie, za zgodą przełożonego.

3. Niezależnie od przyczyn wymienionych w ust. 1, przełożony powinien wyłączyć podwładnego pracownika, o ile uzna to za potrzebne ze względu na interes publiczny, jak również na wniosek strony, jeżeli pomiędzy pracownikiem a jedną ze stron zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności pracownika. Zgłaszając wniosek o wyłączenie strona powinna uprawdopodobnić przyczynę wyłączenia.

4. W przypadku wyłączenia pracownik powinien być bezzwłocznie zastąpiony przez innego, a do tego czasu ma wykonać tylko te czynności, które nie cierpią zwłoki.

DZIAŁ IV

Podatnicy i ich pełnomocnicy.

Art. 20. 1. Stroną w postępowaniu podatkowym jest każdy, kto żąda czynności organu finansowego, do kogo czynność organu finansowego się odnosi lub też czyjego interesu czynność organu finansowego choćby pośrednio dotyczy.

2. Podatnikiem jest strona, która podlegając z mocy ustawy obowiązki podatkowemu obowiązana jest do uiszczenia daniny publicznej.

3. Płatnikiem jest strona, która z mocy ustawy lub rozporządzenia wydanego na podstawie art. 5 obowiązana jest do obliczenia i pobrania od podatnika należności z tytułu zobowiązania podatkowego i do wpłacenia jej na rachunek właściwego organu finansowego.

4. Przepisy odnoszące się do podatników stosuje się odpowiednio do płatników.

Art. 21. 1. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych strony ocenia organ finansowy według przepisów prawa cywilnego.

2. Imieniem osób nie posiadających zdolności do czynności prawnych działają ich przedstawiciele ustawowi.

3. W imieniu spadków nie objętych działają osoby sprawujące zarząd majątku masy spadkowej.

4. Jeżeli nie jest pewne, kto jest upoważniony do występowania w imieniu spadku lub innego majątku pozostającego bez zarządcy, sąd na wniosek właściwego organu finansowego, wyznaczy kuratora.

5. Imieniem osób prawnych, spółek jawnych, komandytowych i spółek nie będących spółkami handlowymi działają osoby, uprawnione do reprezentowania z mocy przepisów nermujących działalność tych osób i spółek.

Art. 22. Dla osób niezdolnych do czynności prawnych, a nie mających przedstawiciela ustawowego, może właściwy organ finansowy wystąpić do sądu o ustanowienie takiego przedstawiciela.

Art. 23. 1. Strona może ustanowić pełnomocnika, o ile nie jest wymagane jej osobiste działanie.

2. Pełnomocnikami w postępowaniu podatkowym mogą być adwokaci oraz osoby wymienione w art. 25 ust. 2, a w przypadku określonym w art. 162 ust. 2 pełnomocnikiem może być również płatnik; ponadto pełnomocnikami spółdzielni mogą być przedstawiciele właściwych związków spół-

dzielczych. Przy zgłaszaniu obowiązku podatkowego w charakterze pełnomocników mogą występować także organizacje gospodarcze i cechy. Pełnomocnictwo może być udzielane w tym przypadku bezpośrednio na deklaracji.

3. Jeżeli strona ustanowi pełnomocnika, który złoży pełnomocnictwo pisemne, należy wszelkie pisma doręczać pełnomocnikowi.

Art. 24. 1. Podatnicy przebywający stale poza obszarem Rzeczypospolitej obowiązani są ustanowić pełnomocnika mieszkającego w kraju i zawiadomić o tym właściwy organ finansowy. Obowiązek ustanowienia pełnomocnika ciąży również na zarządzie przedsiębiorstwa wykonywanego w kraju, jeżeli jego zarząd znajduje się za granicą.

2. Brak zawiadomienia organu finansowego o ustanowieniu pełnomocnika uprawnia organ finansowy do zastosowania przepisu art. 22.

Art. 25. 1. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie. Organ finansowy może żądać uwierzytelnienia podpisu na pełnomocnictwie, z wyjątkiem przypadków, gdy pełnomocnikiem jest adwokat.

2. W sprawach mniejszej wagi organ finansowy może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli pełnomocnikami są członkowie rodziny, osoby należące do wspólnego gospodarstwa domowego, osoby sprawujące zarząd majątku podatnika lub jego pracownicy, a organ finansowy nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu uprawnienia do zastępstwa.

Art. 26. Przepisy dotyczące stron odnoszą się odpowiednio do ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników oraz do kuratorów spadku.

Art. 27. 1. Jednostki budżetowe, jednostki gospodarki społecznej, organizacje społeczne, zawodowe i samorządu gospodarczego, organizacje i związki wyznaniowe oraz ich instytucje obowiązane są ustanowić osoby odpowiedzialne za prawidłowe obliczanie i pobieranie w imieniu płatnika podatku od wynagrodzeń oraz za terminowe wpłacanie pobranego podatku na rachunek właściwego organu finansowego i zgłosić organowi finansowemu pierwszej instancji imiona, nazwiska i adresy tych osób. Zgłoszenia należy dokonać w terminie właściwym dla dokonania pierwszej wpłaty podatku na rachunek organu finansowego, a następnie w terminie dwutygodniowym od daty zajścia każdej zmiany w osobie odpowiedzialnego.

2. Minister Finansów może w drodze rozporządzenia, a w odniesieniu do gospodarki społecznej w drodze zarządzeń nałożyć powyższe obowiązki także na podatników lub płatników innych danin publicznych.

3. Każdy podatnik prowadzący księgi obowiązany jest podać do wiadomości właściwego organu finansowego pierwszej instancji imię, nazwisko i adres osoby fizycznej prowadzącej te księgi, a jeżeli nadzorowanie prowadzenia ksiąg należy do innej osoby — również imię, nazwisko i adres tej osoby. Zawiadomienia należy dokonać w terminie tygodniowym od daty zaprowadzenia ksiąg po raz pierwszy albo od daty zajścia zmian co do wyżej wymienionych osób.

4. Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania do jednostek, zakładów i przedsiębiorstw wojskowych.

Art. 28. 1. Strony mają prawo w godzinach do tego przeznaczonych dowiadywać się o biegu spraw.

2. Organ finansowy może na prośbę strony zezwolić na sporządzenie odpisów z dokumentów, jeżeli to ze względu na interes publiczny nie jest niedopuszczalne.

3. Od decyzji wydanych w myśl artykułu niniejszego nie służy żaden środek prawny oddzielnie od odwołania co do istoty sprawy.

Art. 29. Na wniosek podatnika lub płatnika organ finansowy powinien w terminie tygodniowym udzielić mu odpisu jego konta podatkowego.

DZIAŁ V

Podania.

Art. 30. 1. Prośby, odwołania, zażalenia, zeznania podatkowe, deklaracje i inne podania mogą być wnoszone do organów finansowych pisemnie lub telegraficznie, a także zgłaszane ustnie do protokołu, jeżeli rodzaj sprawy nie stoi temu na przeszkodzie.

2. W razie zwrócenia się telegraficznego bez poświadczenia podpisu organ finansowy ma prawo, gdy zachodzi wątpliwość, żądać pisemnego potwierdzenia telegramu; w przypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

Art. 31. 1. Podanie powinno zawierać:

- 1) wskazanie organu finansowego, do którego jest skierowane,
- 2) imię, nazwisko oraz adres wnoszącego podanie,
- 3) wskazanie decyzji, której wydania, zmiany lub uchylecia wnoszący domaga się,
- 4) datę,
- 5) podpis,
- 6) wymienienie załączników.

2. Za nie umiejącego lub nie mogącego podpisać się podanie podpisuje inna osoba przez niego uproszona swoim nazwiskiem czytelnie, wskazując swoje miejsce zamieszkania i zaznaczając przed podpisem, że podpis ten umieszcza zamiast wnoszącego na jego prośbę.

3. Podania bez podpisu lub też z podpisem wykonanym sposobem mechanicznym organ finansowy może nie przyjąć, jeżeli ma wątpliwości, czy podanie zostało wniesione z wolą wnoszącego. W razie potrzeby organ finansowy wyznacza odpowiedni termin do potwierdzenia podania; w przypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

4. Podobnie organ finansowy może postąpić również w przypadkach, gdy podanie nie zawiera danych prawem wymaganych.

Art. 32. Na żądanie osoby składającej podanie organ finansowy obowiązany jest potwierdzić odbiór podania.

Art. 33. Wzory zeznań podatkowych, ksiąg podatkowych, załączników, wykazów, deklaracji, protokołów i innych formularzy, określonych w niniejszym dekreście, ustala Minister Finansów.

DZIAŁ VI

Protokoły i adnotacje w aktach.

Art. 34. 1. Protokoły sporządza organ finansowy, gdy uzna to za potrzebne.

2. Należy sporządzić protokół:

- 1) o przyjęciu zgłaszanych ustnie podań,
- 2) o przesłuchaniu stron, świadków i biegłych,
- 3) o oględzinach, kontroli i lustracjach,
- 4) o badaniu ksiąg handlowych lub podatkowych,
- 5) o ustnym ogłoszeniu decyzji,
- 6) o rozprawie ustnej.

Art. 35. 1. Protokół sporządza się tak, aby z niego widoczne było, kto, kiedy, gdzie i jakich czynności urzędowych dokonał, kto był przy tym obecny w charakterze organów współdziałających, stron, ich pełnomocników, świadków i biegłych, co i w jaki sposób za pomocą dokonanych czynności ustalono i jakie zarzuty lub uwagi zgłosiły obecne przy czynności osoby.

2. Zeznanie zapisuje się w miarę możliwości własnymi słowami osoby zeznającej bez zmian, opuszczeń i dodatków.

3. Osobom piśmiennym organ finansowy może zezwolić na złożenie zeznania na piśmie w miejsce zeznania ustnego.

4. Jeżeli przesłuchanie dokonane zostało za pośrednictwem tłumacza, należy zapisać również do protokołu, w jakim języku zeznanie złożono i kto był tłumaczem.

5. Protokół zeznania powinien być odczytany zeznającej osobie i przedstawiony jej do podpisu niezwłocznie po złożeniu przez nią zeznania. Wszelkie inne protokoły odczytuje się wszystkim osobom obecnym, biorącym udział w czynności urzędowej, które następnie powinny protokół podpisać. Jeżeli ktokolwiek nie chce lub nie może podpisać protokołu, przyczynę tego zaznacza się w protokole.

6. Skrobania w protokołach są wzbronione; poprawki i uzupełnienia można robić, lecz tak aby wyrazy skreślone pozostawały nadal czytelne, a przy tym, aby poprawki były stwierdzone w protokole przed jego podpisaniem w formie omówienia.

Art. 36. 1. Czynności wymienione w art. 34 ust. 2 pkt 3 i 4 przeprowadza się na mocy pisemnych upoważnień, wydanych spełniającym te czynności pracownikom przez właściwy organ finansowy.

2. Protokół sporządzony w wyniku czynności powołanych w ust. 1 może podpisać zamiast strony osoba zastępująca stronę.

3. Odpis sporządzonego protokołu należy zawsze doręczyć stronie lub zastępującej ją osobie.

4. Strona nie godząca się z ustaleniami zawartymi w protokole powinna złożyć umotywowane wyjaśnienia niezwłocznie w tym protokole. Jeżeli jednak chodzi o wyjaśnienia w sprawie protokołu podpisanego przez osobę zastępującą stronę, w sprawie ustaleń zawartych w protokole badania (rewizji) ksiąg oraz w sprawie opinii biegłych dotyczącej ustalenia wartości praw majątkowych, strona może złożyć wyjaśnienia także w terminie tygodniowym po doręczeniu jej odpisu protokołu. Wyjaśnienia powinny wskazywać środki dowodowe dające organowi finansowemu możliwość stwierdzenia zasadności wyjaśnień.

5. Jeżeli stroną jest jednostka gospodarki społecznej, przysługuje jej w każdym przypadku (ust. 4) złożenie wyjaśnień w terminie dwutygodniowym po doręczeniu jej odpisu protokołu.

Art. 37. Badanie (rewizję) ksiąg przeprowadza się zasadniczo u strony, a w wyjątkowych przypadkach w lokalu organu finansowego.

Art. 38. Protokoły czynności dokonanych przez organy finansowe innych okręgów lub przez inne organy administracji państwowej w ich zakresie działania mają moc protokołów czynności dokonanych przez właściwy organ finansowy.

Art. 39. Spostrzeżenia i otrzymane wiadomości, które mają znaczenie dla sprawy, a nie stanowią podstawy do sporządzenia protokołu, pracownik dokonujący czynności powinien utrwalac w aktach sprawy w formie adnotacji przez siebie czytelnie podpisanej i zaopatrzonej w datę jej sporządzenia.

DZIAŁ VII

Wezwania i doręczenia.

Art. 40. 1. Organ finansowy ma prawo wzywać osoby, od których potrzebuje wyjaśnień w zakresie danego podatku lub których udział w jego czynnościach jest potrzebny, do złożenia tych wyjaśnień bądź osobiście w urzędzie, bądź pisemnie, bądź też przez pełnomocnika, jak również do udziału w swych czynnościach.

2. Organ finansowy ma prawo wzywać osoby wymienione w ust. 1 do przedstawienia ksiąg i innych dokumentów w celu ich zbadania oraz sporządzenia z nich odpisów i wyciągów, ma prawo również żądać przedstawienia odpisów oznaczonych części ksiąg i wyciągów z ksiąg, zestawienia i odpisów rachunków oraz innych danych.

3. Wezwanie powinno być opatrzone podpisem pracownika wzywającego organu finansowego z wymienieniem jego nazwiska i stanowiska służbowego.

4. W wezwaniu należy wskazać:

- 1) imię, nazwisko i adres wezwanego,
- 2) w jakiej sprawie i w jakim charakterze wzywa się go,
- 3) nazwę i adres wzywającego organu finansowego,
- 4) czy wezwany ma stawić się osobiście, czy może złożyć wyjaśnienie na piśmie, czy też może przysłać pełnomocnika bądź jaką czynność ma wykonać (ust. 2),
- 5) odpowiedni termin, w ciągu którego powyższe żądanie organu finansowego ma być spełnione, albo też ściśle dzień, godzinę i miejsce stawiennictwa wezwanego lub pełnomocnika,
- 6) skutki prawne niezastosowania się do wezwania.

Art. 41. 1. Osobiste stawiennictwo przed organem finansowym w celu udzielenia wyjaśnień może być wymagane tylko w przypadkach, gdy ze względu na interes publiczny organ finansowy uzna to za konieczne. Jeżeli wezwany mieszka w odległości ponad 15 km od miejsca siedziby organu, służy mu prawo do wynagrodzenia i zwrotu kosztów według norm dla świadków.

2. Organ finansowy może dokonać przesłuchania osoby wezwanej za pośrednictwem równorzędnego lub wyższego organu finansowego miejsca zamieszkania lub pobytu osoby wezwanej albo też wskazać, że wezwany może bądź przysłać pełnomocnika, bądź złożyć wyjaśnienie na piśmie.

3. Osoba wezwana nie ma prawa uchylać się od udzielania na piśmie wyjaśnień żądanych przez organ finansowy z wyjątkiem przypadków określonych w art. 108 i 109 co do świadków. Zamiast składania wyjaśnień na piśmie ma ona prawo w celu ich złożenia stawić się osobiście w lokalu wzywającego organu finansowego albo przysłać pełnomocnika.

Art. 42. W razie obowiązku stawiennictwa osobistego, a niemożności uczynienia tego w terminie lub w dniu wyznaczonym, osoba wezwana powinna niemożność tę uzasadnić. Za ważne przyczyny niestawiennictwa uważa się w szczególności przyczyny wymienione w art. 111 co do świadków.

Art. 43. Wezwania i inne pisma urzędowe organ finansowy doręcza za potwierdzeniem odbioru bądź bezpośrednio w urzędzie, bądź poza nim przez pocztę listem poleconym albo przez swoich pracowników. Pisma adresowane do miejscowości, w których nie ma zorganizowanej pocztowej służby doręczeń, doręcza się za pośrednictwem biur gromadzkich rad narodowych.

Art. 44. 1. Jeżeli pismo nie zostało doręczone w urzędzie, należy je doręczyć za potwierdzeniem odbioru adresatowi bądź w jego mieszkaniu, bądź w miejscu, gdzie znajduje się zarząd jego nieruchomości lub przedsiębiorstwa, lub gdzie adresat wykonywa swą pracę zawodową, a w razie koniecznej potrzeby tam, gdzie się adresata zastanie.

2. Na potwierdzeniu odbioru powinien adresat własnoręcznie unieść datę doręczenia pisma oraz podpis.

Art. 45. 1. Jeżeli adresat jest nieobecny, pismo doręcza się bądź do rąk jednego z dorosłych członków rodziny lub innych domowników adresata, bądź do rąk osoby zarządzającej jego nieruchomością lub przedsiębiorstwem, do rąk pracownika zatrudnionego u adresata lub wreszcie do rąk dozorczy nieruchomości, w której adresat mieszka; jeżeli doręczenie do rąk wymienionych osób nie jest możliwe, doręczenia można dokonać do rąk jednego z sąsiadów adresata, za jego zgodą.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 stosuje się odpowiednio przepis art. 44 ust. 2; odbiorca pisma powinien, niezależnie od złożenia swojego podpisu, zaznaczyć stosunek, w jakim zostaje do adresata.

3. Jeżeli adresat lub w razie jego nieobecności inna osoba, wymieniona w ust. 1, poza dozorcą i sąsiadem, odmawia przyjęcia, pismo z odpowiednią adnotacją organu doręczającego, stwierdzającą datę odmowy, zwraca się organowi finansowemu; w tym przypadku doręczenie uważa się za dokonane w chwili odmowy przyjęcia.

4. Jeżeli adresat lub w razie jego nieobecności inna osoba wymieniona w ust. 1, przyjmując pismo odmawia podpisu na potwierdzeniu odbioru pisma, organ doręczający pozostawia pismo tej osobie, czyniąc odpowiednią adnotację o odmowie podpisu; w tym przypadku doręczenie uważa się za dokonane w chwili pozostawienia pisma.

Art. 46. 1. Dla adresatów, których miejsce zamieszkania lub pobytu nie jest znane, pismo składa się w biurze gromadzkiej rady narodowej (prezydium miejskiej, dzielnicowej rady narodowej, rady narodowej osiedla) właściwej ze względu na siedzibę wysyłającego organu finansowego, dla adresatów zaś, którym pismo nie mogło być doręczone z innych powodów, pismo składa się w biurze gromadzkiej rady narodowej (prezydium miejskiej, dzielnicowej rady narodowej, rady narodowej osiedla) właściwej ze względu na miejsce doręczenia. Biuro gromadzkiej rady narodowej (prezydium miejskiej, dzielnicowej rady narodowej, rady narodowej osiedla) niezwłocznie ogłasza o złożeniu pisma w sposób używany w danej miejscowości z wezwaniem, by adresat celem odebrania pisma przybył do ogłaszającego urzędu. Doręczenie uważa się za dokonane, jeżeli adresat zastosował się do tego wezwania albo jeżeli od dnia ogłoszenia upłynęły bezskutecznie dwa tygodnie.

2. Po upływie terminu wskazanego w ust. 1 biuro gromadzkiej rady narodowej (prezydium miejskiej, dzielnicowej rady narodowej, rady narodowej osiedla) zwraca pismo wysyłającemu organowi finansowemu z zaznaczeniem o niezgłoszeniu się adresata po odbiór pisma. Jeżeli jednak adresat zgłosił się po upływie tego terminu celem odebrania pisma i udowodnił, że bez swej winy nie mógł wcześniej zgłosić się po jego odbiór, należy pismo mu wydać i za datę doręczenia uważać dzień, w którym pismo zostało wydane. Przepisów zdania poprzedzającego nie stosuje się do nakazów płatniczych, jeżeli nastąpiło przedawnienie prawa wydania decyzji w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego (art. 141).

Art. 47. Doręczenia osobom prawnym, spółkom jawnym, komandytowym i spółkom nie będącym spółkami handlowymi dokonywa się w lokalu biurowym do rąk którejkolwiek z osób uprawnionych do przyjmowania pism, w razie niezastania takiej osoby — komukolwiek z personelu biurowego.

Art. 48. 1. Jeżeli ze względu na brak czasu lub z innych przyczyn wzywanie sposobami, określonymi w art. 43, byłoby szczególnie utrudnione, można wzywać telegraficznie, telefonicznie lub w inny sposób, najodpowiedniejszy ze względu na okoliczności, czyniąc o tym adnotację w aktach sprawy.

2. Niestawiennictwo osób wezwanych sposobami określonymi w ust. 1 pociąga za sobą skutki niestawiennictwa tylko wtedy, gdy organ finansowy nie ma wątpliwości, że wezwanie doszło zawczasu do wiadomości wezwanego.

Art. 49. Jeżeli doręczenie zostało dokonane wadliwie, należy je powtórzyć i dokonać go w sposób prawidłowy. Gdy jednak adresat pismo faktycznie otrzymał i datę doręczenia da się niewątpliwie ustalić, uważa się je za doręczone należyście w chwili faktycznego otrzymania go przez adresata.

Art. 50. O każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu oraz miejsca prowadzenia przedsiębiorstwa (zakładu), posiadania składu lub wykonywania zajęcia podatnicy podatku dochodowego, obrotowego i od lokali obowiązani są zawiadamiać w ciągu tygodnia organy finansowe właściwe

ze względu na poprzednie i nowe miejsce zamieszkania lub pobytu albo miejsce prowadzenia przedsiębiorstwa (zakładu), posiadania składu lub wykonywania zajęcia. W razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pod poprzednim adresem ma skutek prawny.

Art. 51. W przypadku wniesienia podania podpisanego przez większą ilość osób bez wskazania osoby, której należy doręczyć odpowiedź, wszelkie pisma doręczą się tylko jednej z osób, według uznania organu finansowego.

Art. 52. W stosunku do adresatów korzystających z prawa zakrajowości oraz na obszarze eksterytorialnym doręczenia dokonywa się przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Art. 53. 1. Osobom, mieszkającym czasowo poza obszarem Rzeczypospolitej, można pismo doręczać pocztą listem poleconym według podanego przez nie adresu. Doręczenie uważa się za dokonane ze skutkiem prawnym po upływie miesiąca od dnia, w którym nadano list na pocztę.

2. Osobom stale przebywającym poza obszarem Rzeczypospolitej, które nie zawiadomiły organu finansowego wbrew przepisom art. 24 o ustanowieniu pełnomocnika zamieszkałego w kraju, a względem których organ finansowy nie zastosował przepisu art. 22, doręczenia dokonywa się w sposób określony w art. 46.

Art. 54. 1. W dni niedzielne i ustawowo uznane za święta powszechne, jako też w porze nocnej, doręczenie może nastąpić w wyjątkowych przypadkach i za pisemnym zarządzeniem organu finansowego.

2. Za porę nocną uważa się czas od godziny dwudziestej pierwszej do godziny siódmej.

Art. 55. 1. Minister Finansów może ustalać także inne, nie przewidziane w przepisach niniejszego działu, sposoby wzywania i sposoby doręczania pism oraz podawania czynności organów finansowych do wiadomości stron, w szczególności może zarządzić podawanie decyzji do wiadomości stron w drodze publicznych obwieszczeń.

2. Nie przewidziane w przepisach niniejszego działu sposoby wzywania, sposoby doręczania pism oraz sposoby podawania czynności organów finansowych do wiadomości stron na terenie miast mogą być określone przez Ministra Finansów w drodze rozporządzeń, z tym jednak ograniczeniem, że rozporządzenia te nie mogą dotyczyć sposobu doręczania decyzji, ustalających zobowiązania podatkowe (nakazów płatniczych), chyba że chodzi o decyzje w zakresie podatku od lokali.

DZIAŁ VIII

Terminy.

Art. 56. Przy obliczaniu terminów, oznaczonych na dni, nie wlicza się dnia czynności lub zdarzenia, od których bieg terminu się rozpoczyna; ostatni z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

Art. 57. Terminy, oznaczone na tygodnie, kończą się z upływem tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą swą odpowiada dniowi czynności lub zdarzenia, od których rozpoczyna się bieg terminu.

Art. 58. 1. Terminy, oznaczone na miesiące, kończą się z upływem tego dnia ostatniego miesiąca, który ma tę samą datę, co dzień czynności lub zdarzenia, od których rozpoczyna się bieg terminu.

2. Jeżeli koniec terminu, oznaczonego na miesiące, wypada w takim miesiącu, który odpowiedniej daty nie posiada, termin kończy się z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Art. 59. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub na dzień ustawowo uznany za święto powszechne, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

Art. 60. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskim urzędzie pocztowym lub telegraficznym.

Art. 61. 1. Podanie (art. 30 ust. 1) wniesione po terminie organ finansowy pozostawia bez rozpatrzenia, zawiadamiając o tym stronę.

2. Jeżeli strona udowodni, że uchybienie terminu nastąpiło bez winy, może ona w ciągu tygodnia od ustania przeszkody prosić organ finansowy o przywrócenie terminu.

3. Równocześnie należy dopełnić czynności, która miała być w terminie dopełniona.

4. Prośba o przywrócenie terminu może być zamieszczona w piśmie stanowiącym dopełnienie czynności.

Art. 62. Prośbę o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego rozstrzyga ostatecznie organ odwoławczy.

Art. 63. Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania decyzji, organ finansowy może jednak wstrzymać jej wykonanie, gdy uzna to za uzasadnione.

Art. 64. 1. Minister Finansów może ze względu na szczególne okoliczności przedłużać dla wszystkich podatników lub dla określonych grup podatników terminy przewidziane w niniejszym dekreście oraz w innych przepisach podatkowych z wyjątkiem terminu przedawnienia.

2. Minister Finansów może w poszczególnych sprawach odraczać na wniosek podatnika terminy przewidziane w niniejszym dekreście oraz w innych przepisach podatkowych.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują również kierownikom wydziałów finansowych prezydentów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), z tym że przedłużenie terminu w przypadkach określonych w ust. 1 nie może przekraczać 1 miesiąca.

4. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje również kierownikom wydziałów finansowych prezydentów powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast stanowiących powiaty, dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw), z tym że odroczenie terminu nie może przekraczać okresu 6 miesięcy.

5. Prawo przywrócenia wszelkich zaniedbanych terminów mają:

- 1) kierownicy wydziałów finansowych prezydentów powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast stanowiących powiaty, dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw), jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza okresu 6 miesięcy;
- 2) kierownicy wydziałów finansowych prezydentów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza okresu 1 roku;
- 3) Minister Finansów we wszystkich innych przypadkach.

DZIAŁ IX

Zgłaszanie obowiązku podatkowego.

Art. 65. 1. Obowiązek podatkowy w zakresie podatku obrotowego należy corocznie zgłosić właściwemu organowi finansowemu; obowiązek ten nie dotyczy osób wykonujących świadczenia zwolnione od tego podatku na zasadzie szczególnych przepisów.

2. Minister Finansów określa w drodze rozporządzeń grupy osób, które obowiązane są zgłaszać corocznie właściwemu organowi finansowemu swój obowiązek podatkowy w zakresie innych podatków, oraz wydaje szczególne przepisy w tym zakresie, nie wyłączając określenia wysokości opłat związanych ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego.

3. Zgłoszenie obowiązku podatkowego nie jest równoznaczne z uzyskaniem wymaganego w myśl innych przepi-

sów zezwolenia (uprawnienia) do wykonywania zawodu lub prowadzenia przedsiębiorstwa.

Art. 66. 1. Organ finansowy potwierdza zgłoszenie obowiązku podatkowego przez wydanie pokwitowania uiszczenia związanej z tym zgłoszeniem opłaty, zwanego dalej „pokwitowaniem”. Pokwitowanie wydaje się według przepisanego wzoru.

2. Zgłoszenia obowiązku podatkowego dokonuje się na piśmie przez złożenie deklaracji według przepisanego wzoru w takiej ilości egzemplarzy, jaką Minister Finansów określa dla poszczególnych grup podatników, i uiszczenie opłaty związanej ze zgłoszeniem tego obowiązku.

3. Jeżeli obowiązek podatkowy zgłasza osoba nie będąca dotychczas podatnikiem w okręgu danego organu finansowego, organ ten obowiązany jest sprawdzić, na podstawie odpowiednich dokumentów, tożsamość i miejsce zamieszkania osoby składającej wymienione w ust. 2 deklaracje i okazane dokumenty wymienić na deklaracji.

4. Jeżeli do wykonywania danej działalności gospodarczej lub zawodowej potrzebne jest w myśl obowiązujących przepisów posiadanie zezwolenia lub innego uprawnienia, podatek powinien przy zgłaszaniu obowiązku podatkowego okazać dowód ich posiadania. Jeżeli podatek nie posiada wymaganego zezwolenia (uprawnienia), organ finansowy zamieści o tym adnotację na deklaracji i jej odpisach. W razie wykonywania działalności gospodarczej w formie spółki, deklaracja podatkowa (oraz jej odpisy) powinny zawierać wszystkie istotne elementy charakteryzujące spółkę, a w szczególności nazwiska i podpisy spółników, figurujących na zezwoleniu lub na dowodzie uprawnienia na wykonywanie działalności gospodarczej zgłaszanej przez spółkę.

5. Organ finansowy w terminie trzech dni od dnia zgłoszenia przez podatnika obowiązku podatkowego przekazuje odpisy deklaracji właściwym wydziałom prezydium rady narodowej nadzorującym działalność gospodarczą (zawodową) podatników oraz właściwym organizacjom samorządu gospodarczego lub zawodowego.

6. Właściwy wydział prezydium rady narodowej (ust. 5), obowiązany jest w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania odpisów deklaracji zawiadomić organ finansowy:

- 1) czy posiadane przez podatnika zezwolenie (uprawnienie) jest właściwe dla rodzaju zgłoszonej przez niego działalności gospodarczej (zawodowej),
- 2) czy podatek wykonujący działalność gospodarczą (zawodową) bez zezwolenia (uprawnienia) jest wolny od obowiązku jego uzyskania, czy też ciąży na nim obowiązek posiadania takiego zezwolenia (uprawnienia),
- 3) w razie stwierdzenia, że podatek pomimo ciężącego na nim obowiązku nie posiada zezwolenia (uprawnienia) bądź posiada niewłaściwe — jakiego rodzaju zezwolenie (uprawnienie) podatek obowiązany jest posiadać oraz czy i w jakim terminie istnieje możliwość wydania przez właściwy organ takiego zezwolenia (dowodu uprawnienia).

7. Po otrzymaniu danych, o których mowa w ust. 6, organ finansowy — w przypadku, gdy uzyskanie zezwolenia (uprawnienia) jest możliwe — wzywa podatnika do przedłożenia zezwolenia (dowodu uprawnienia) na wykonywanie zgłoszonej działalności gospodarczej (zawodowej) w terminie określonym przez właściwy wydział (ust. 6 pkt 3). Z powodu trudności formalnych, nie pozwalających na wydanie zezwolenia (dowodu uprawnienia) w terminie określonym w ust. 6 pkt 3, termin ten może być przedłużony na wniosek podatnika, zaopiniowany przez organ powołany do wydawania zezwoleń.

8. Jeżeli organ właściwy do wydawania zezwoleń (dowodu uprawnień) zawiadomi organ finansowy, że wydanie zezwolenia (dowodu uprawnienia) nie jest możliwe, organ finansowy zawiadomi podatnika, iż pomimo zgłoszenia dzia-

łalności gospodarczej (zawodowej) w deklaracji podatkowej podatek nie posiada prawa prowadzenia tej działalności.

9. W wezwaniu (ust. 7) oraz w zawiadomieniu (ust. 8) organ finansowy uprzedzi podatnika, że będzie on opłacał podatek ze zwyżką, przewidzianą we właściwych przepisach, jeśli w terminie określonym w wezwaniu nie przedłoży dowodu zezwolenia (uprawnienia) bądź jeśli wykonuje działalność bez właściwego zezwolenia (uprawnienia) i nie może tego zezwolenia (uprawnienia) otrzymać.

10. Podatników, którzy na mocy przepisów szczególnych mają prawo korzystać z uproszczonych form opodatkowania podatkami obrotowym i dochodowym (np. karta podatkowa, ryczałt), organ finansowy uprzedzi:

- 1) jeśli wykonują bez zezwolenia działalność gospodarczą (zawodową), na którą w myśl obowiązujących przepisów obowiązani są posiadać zezwolenie, bądź wykonują działalność innego rodzaju, niż określona w zezwoleniu — że nie mogą korzystać z uproszczonej formy opodatkowania,
- 2) jeśli wykonują działalność gospodarczą (zawodową) bez uprawnień albo innego rodzaju działalność, niż określona w uprawnieniu — że jeżeli w ciągu pół roku od uprzedzenia nie przedstawią dowodu uprawnienia, pozbawieni zostaną prawa do opłacania podatku w formie uproszczonej; termin ten może być przedłużony na wniosek wydziału prezydium rady narodowej właściwego do wydania uprawnienia; termin ten nie przysługuje podatnikom, którzy działają bez właściwych uprawnień i którzy nie mogą tych uprawnień otrzymać.

11. Wydział prezydium rady narodowej, nadzorujący działalność gospodarczą (zawodową) podatnika, obowiązany jest zawiadomić w terminie tygodniowym właściwy organ finansowy o cofnięciu podatnikowi zezwolenia (uprawnienia) na wykonywanie zgłoszonej działalności gospodarczej (zawodowej).

12. Jeśli organ finansowy stwierdził, że podatek mimo cofnięcia mu zezwolenia (uprawnienia) nadal wykonuje działalność gospodarczą (zawodową), uprzedzi go, że od chwili cofnięcia zezwolenia (uprawnienia) obowiązany jest opłacać podatek ze zwyżką przewidzianą we właściwych przepisach, a jeśli chodzi o podatnika, który ma prawo korzystać z uproszczonej formy opodatkowania (np. karta podatkowa, ryczałt) — ponadto, że traci on prawo do korzystania z tej formy opodatkowania.

13. W razie stwierdzenia w czasie dokonywania kontroli, że podatek nie posiada zezwolenia (uprawnienia) lub wykonuje innego rodzaju działalność gospodarczą (zawodową) niż ta, na którą posiada zezwolenie (uprawnienie), organ finansowy zawiadamia o tym w terminie trzech dni od dnia przeprowadzenia kontroli właściwy wydział prezydium rady narodowej, nadzorujący działalność gospodarczą (zawodową) podatnika. Przepisy ust. 6—10 stosuje się odpowiednio.

Art. 67. 1. Opłaty związane ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego uiszcza się za każdy rok podatkowy w miesiącu grudniu roku poprzedniego.

2. Jeżeli obowiązek podatkowy powstał w ciągu roku podatkowego, całą opłatę związaną ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego należy uiścić przed powstaniem tego obowiązku; jeżeli jednak obowiązek podatkowy powstał po dniu 1 lipca, należy uiścić tylko połowę opłaty.

Art. 68. 1. Pokwitowanie powinno być przechowywane w lokalu przedsiębiorstwa, zakładu, składu lub wykonywania zajęcia.

2. Osoby wykonujące przedsiębiorstwo handlu obnośnego lub rozwoźnego obowiązane są w czasie wykonywania zawodu posiadać przy sobie pokwitowanie lub jego odpis poświadczony przez organ finansowy.

3. W stoiskach, kioskach lub innych pomieszczeniach na

jarmarkach, targach i wystawach gospodarczych, należących do przedsiębiorstw, które posiadają stałą siedzibę (stały zakład) i nie są obowiązane do odrębnego zgłoszenia obowiązku podatkowego dla wymienionych pomieszczeń, powinny znajdować się poświadczony przez organ finansowy odpisy pokwitowań, uzyskanych w związku ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego dla stałych zakładów.

4. W przedsiębiorstwach przewozu osób lub rzeczy osoba kierująca należącym do przedsiębiorstwa środkiem przewozowym (samochodem ciężarowym, taksówką, dorożką konną, wozem itp.) powinna posiadać przy sobie w czasie wykonywania świadczeń podlegających podatkowi obrotowemu pokwitowanie lub jego odpis poświadczony przez organ finansowy.

5. Osoby sprzedające towary na targach i jarmarkach powinny posiadać przy sobie pokwitowanie lub jego odpis poświadczony przez organ finansowy, jeżeli są obowiązane do zgłoszenia obowiązku podatkowego.

6. Przepisy dotyczące przechowywania pokwitowań stosuje się odpowiednio do dowodów zezwolenia (uprawnienia) na wykonywanie działalności gospodarczej (zawodowej).

Art. 69. W razie zaginięcia pokwitowania właściwy organ finansowy pierwszej instancji wystawi na prośbę podatnika zaświadczenie stwierdzające fakt zgłoszenia obowiązku podatkowego i uiszczenia przypadającej opłaty.

Art. 70. 1. Zgłoszenie obowiązku podatkowego w zakresie podatku obrotowego obejmuje obowiązek złożenia deklaracji i uiszczenia związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego opłaty odrębnie:

- 1) na każdy należący do przedsiębiorstwa oddzielny zakład handlowy, usługowy, przemysłowy, rzemieślniczy i górniczy oraz na każdy oddzielny skład;
- 2) na każde przedsiębiorstwo handlu obnośnego, rozwożnego i jarmarcznego oraz na każde przedsiębiorstwo wykonywane bez utrzymywania oddzielnych zakładów;
- 3) na każde zajęcie zawodowe i wszelkie inne zatrudnienie o celach zarobkowych.

2. Minister Finansów ustali w drodze rozporządzenia, dla jednostek zaś gospodarki uspołecznionej w drodze zarządzenia — znaczenie określeń użytych w ust. 1 pkt 1—3.

3. Minister Finansów może zezwalać na zgłaszanie obowiązku podatkowego dla dwu lub kilku zakładów lub zajęć (zatrudnień) w jednej deklaracji i uiszczenie jednej opłaty związanej z tym zgłoszeniem.

4. Minister Finansów w drodze rozporządzenia może zwalniać całkowicie lub częściowo określone grupy podatników od opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego.

5. Organy finansowe pierwszej instancji mogą zwalniać poszczególnych podatników od opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego.

Art. 71. 1. Przy zgłaszaniu obowiązku podatkowego w zakresie podatku obrotowego opłaty związane z tym zgłoszeniem wnoszą:

Oznaczenie zakładów, przedsiębiorstw i zajęć	rocznie złotych
1. Zakłady handlowe i usługowe:	
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	300
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg podatkowych z obowiązkiem prowadzenia kontroli ilościowej	150
c) pozostałe	90
2. Przedsiębiorstwa handlu:	
a) rozwożnego i jarmarcznego	60
b) obnośnego	30
3. Zakłady przemysłowe i rzemieślnicze:	
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	300

Oznaczenie zakładów, przedsiębiorstw i zajęć	rocznie złotych
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg podatkowych z obowiązkiem prowadzenia kontroli ilościowej	150
c) pozostałe	60
4. Składy	30
5. Zajęcia zawodowe:	
a) adwokaci, inżynierowie, architekci i technicy	90
b) fachowi pracownicy służby zdrowia, w szczególności lekarze, lekarze dentyści, felczerzy, pielęgniarki, położne, uprawnieni technicy dentyści, technicy dentyści, dietetyczki, masażyści i rentgenotechnicy (elektrotechnicy) medyczni, a ponadto lekarze weterynarii	60
6. Wszelkie inne przedsiębiorstwa, zakłady oraz zajęcia zawodowe i zatrudnienia o celach zarobkowych:	
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	300
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg podatkowych z obowiązkiem prowadzenia kontroli ilościowej	150
c) pozostałe	60

2. W przypadku gdy obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych lub ksiąg podatkowych z obowiązkiem prowadzenia kontroli ilościowej powstaje w ciągu roku podatkowego, podatnik powinien uiszczyć dopłatę do pierwotnej opłaty w ciągu tygodnia licząc od dnia powstania tego obowiązku. Dopłatę uiszcza się w stosunku całorocznym, jeżeli obowiązek powstał przed dniem 1 lipca, w stosunku zaś półrocznym, jeżeli obowiązek ten powstał po dniu 30 czerwca.

3. Od przedsiębiorstw wykonywanych w miejscowościach uzdrowiskowych lub leczniczych sezonowych, tj. nie dłużej niż przez 6 miesięcy w ciągu roku, można uiszczać opłaty w wysokości połowy kwoty określonej w art. 71. W innych miejscowościach od przedsiębiorstw sezonowych można uiszczać opłaty w wysokości połowy opłaty za zezwoleniem właściwego organu finansowego pierwszej instancji. Organ finansowy udziela tego zezwolenia na podstawie indywidualnych podań podatników, wniesionych przed rozpoczęciem działalności przedsiębiorstwa. Ważność dowodów zgłoszenia obowiązku podatkowego (pokwitowań) dla przedsiębiorstw sezonowych upływa w sześć miesięcy od daty rozpoczęcia wykonywania przedsiębiorstwa, a w każdym razie z końcem roku kalendarzowego. Jeżeli przedsiębiorstwo w tym samym roku kalendarzowym wykonywane jest w dalszym ciągu po upływie okresu sześciomiesięcznego, na podatniku ciąży obowiązek dopłacenia różnicy między opłatą całoroczną a półroczną w ciągu tygodnia od upływu okresu sześciomiesięcznego.

Art. 72. 1. Pokwitowanie potwierdzające zgłoszenie obowiązku podatkowego w zakresie podatku obrotowego ważne jest w okresie i miejscu wykonywania przedsiębiorstwa (położenia zakładu) lub zajęcia albo posiadania składu, wymienionych w pokwitowaniu, i nie może być odstępowane innym osobom.

2. Jeżeli jednak przedsiębiorstwo (zakład) lub skład obejmuje wskutek śmierci właściciela jego spadkobierca (spadkobiercy), nie powoduje to obowiązku uiszczenia nowej opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego pod warunkiem zawiadomienia o tym zdarzeniu właściwego organu finansowego pierwszej instancji w ciągu tygodnia, licząc od dnia objęcia przedsiębiorstwa (zakładu) lub składu. Przepis zdania poprzedzającego ma odpowiednie zastosowanie w przypadku przekształcenia przedsiębiorstwa jednoosobo-

wego w spółkę, w przypadku przystąpienia nowego spółnika lub wystąpienia spółnika ze spółki, a także w przypadku połączenia się (fuzji) dwu lub więcej osób prawnych oraz w przypadku, gdy na skutek zmian organizacyjnych w jednostkach gospodarki uspołecznionej powstaje nowa jednostka w miejsce jednostki zlikwidowanej lub też pewna jednostka obejmuje istniejące zakłady innej jednostki.

3. Zmiana miejsca wykonywania przedsiębiorstwa (położenia zakładu, składu) lub zajęcia nie powoduje obowiązku ponownego uiszczenia opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego pod warunkiem zawiadomienia w ciągu tygodnia, licząc od dnia rozpoczęcia czynności związanych z przeniesieniem, zarówno organu finansowego pierwszej instancji, który wydał pokwitowanie, jak i organu finansowego pierwszej instancji właściwego dla nowego miejsca wykonywania przedsiębiorstwa (położenia zakładu, składu) lub zajęcia.

4. Jeżeli podatnik zmienia rodzaj świadczeń lub rozpoczyna wykonywanie obok dotychczasowych również innych świadczeń, obowiązany jest zawiadomić o tym właściwy organ finansowy pierwszej instancji w ciągu tygodnia, licząc od dnia zmiany rodzaju lub rozpoczęcia wykonywania innych świadczeń, pod rygorem obowiązku ponownego uiszczenia opłaty związanej ze zgłoszeniem obowiązku podatkowego.

5. W razie zmiany miejsca wykonywania przedsiębiorstwa (położenia zakładu) lub zajęcia należy łącznie z zawiadomieniem o tym zdarzeniu przedstawić organowi finansowemu pierwszej instancji, właściwemu dla nowego miejsca wykonywania przedsiębiorstwa (położenia zakładu) lub zajęcia, pokwitowanie, na którym organ finansowy dokonuje odpowiedniej wzmianki.

6. W przypadkach określonych w ust. 1—5 podatnicy obowiązani są łącznie z zawiadomieniem złożyć deklaracje, o których mowa w art. 66 ust. 2. Przepisy art. 66 ust. 3—9 stosuje się odpowiednio.

Art. 73. 1. O dacie zaprzestania na stałe wykonywania świadczeń podlegających podatкови obrotowemu oraz o utracie źródeł przychodów podlegających wyłącznie podatкови dochodowemu, jak również o powstaniu czasowej przerwy w wykonywaniu świadczeń podlegających podatкови obrotowemu lub w osiąganiu przychodów podlegających wyłącznie podatкови dochodowemu podatnik obowiązany jest zawiadomić właściwy organ finansowy w terminie tygodniowym, podając jednocześnie w zawiadomieniu przyczynę zaprzestania lub przerwania wykonywania świadczeń albo osiągnięcia przychodów.

2. O ponownym powstaniu obowiązku podatkowego podatnik, do którego stosuje się przepis ust. 1, obowiązany jest zawiadomić właściwy organ finansowy w terminie tygodniowym od daty powstania okoliczności powodujących ponowne powstanie obowiązku.

3. Podatnik obowiązany jest zawiadomić o zamierzonej likwidacji (ostatecznym zaprzestaniu działalności, czyli zamknięciu) przedsiębiorstwa właściwy w sprawach podatku obrotowego organ finansowy w terminie co najmniej jednego miesiąca przed dniem zamierzonej likwidacji.

4. Podatnicy podatku obrotowego mają obowiązek zwrotu organom finansowym dowodów zgłoszenia obowiązku podatkowego (pokwitowań) w terminie tygodniowym po zaprzestaniu na stałe wykonywania świadczeń podlegających podatкови obrotowemu.

Art. 74. 1. Podatnik wykonujący wolne zajęcie zawodowe więcej niż w jednym punkcie, w jednej miejscowości albo w różnych miejscowościach obowiązany jest zawiadomić o tym organ finansowy pierwszej instancji właściwy według swojego miejsca zamieszkania oraz wszystkie organy finansowe pierwszej instancji właściwe według poszcze-

gólnych punktów wykonywania zajęcia. Zawiadomienia należy dokonać w terminie przepisany dla dokonania zgłoszenia obowiązku podatkowego, a w przypadku, gdy obowiązek złożenia zawiadomienia powstaje już po uzyskaniu dowodu zgłoszenia — w terminie tygodniowym od daty rozpoczęcia wykonywania zajęcia w nowym punkcie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do podatnika wykonującego wolne zajęcie zawodowe czasowo poza miejscowością stałego wykonywania.

DZIAŁ X

Zeznania podatkowe.

Art. 75. Minister Finansów ustala w drodze rozporządzenia grupy podatników, obowiązanych do składania zeznań podatkowych w postępowaniu podatkowym, oraz terminy składania tych zeznań.

Art. 76. 1. Jeżeli obowiązek wykonania zobowiązania podatkowego wynika bezpośrednio z ustawy, bez potrzeby uprzedniego doręczenia podatnikowi decyzji, podatnicy mają obowiązek w terminach płatności zobowiązań podatkowych składać właściwemu organowi finansowemu wykazy (deklaracje) według przepisanej wzoru co do wysokości, podstawy i sposobu obliczenia zobowiązania podatkowego.

2. Od składania deklaracji, zawierających obliczenie zaliczki na podatek, zwolnieni są podatnicy, którzy mają obowiązek uiszczenia zaliczek w wysokości wynikającej z zobowiązań podatkowych, ustalonych za poprzedni rok podatkowy.

3. Minister Finansów może w uzasadnionych przypadkach zwalniać podatników na ich wnioski albo — w drodze rozporządzenia — niektóre grupy podatników od obowiązku składania deklaracji; uprawnienie to Minister Finansów może przelewać w drodze rozporządzenia na organy podległe.

Art. 77. 1. Podatnicy, prowadzący księgi handlowe, obowiązani są w składanych zeznaniach podatkowych zaznaczyć fakt prowadzenia ksiąg oraz dołączyć zamknięcie roczne, a osoby prawne — nadto odpis protokołu walnego zgromadzenia (zgromadzenia spółników), zatwierdzającego zamknięcie roczne, oraz odpis aktu organu rewizyjnego.

2. Podatnicy prowadzący księgi podatkowe obowiązani są zaznaczać fakt prowadzenia ksiąg w swoich zeznaniach podatkowych, a ponadto dołączyć te księgi (wraz z początkowym i końcowym spisem remanentowym w pierwszym roku oraz tylko końcowym w latach następnych) do zeznań w sprawie wymiaru podatku obrotowego; podatnicy, którzy nie podlegają podatкови obrotowemu, obowiązani są dołączać prowadzone przez siebie księgi podatkowe do zeznań w sprawie wymiaru podatku dochodowego. Obowiązek dołączania ksiąg podatkowych do zeznań nie dotyczy podatników prowadzących księgi przychodu-rozchodu dla nieruchomości.

3. Minister Finansów może w drodze rozporządzeń zwalniać niektóre grupy podatników od obowiązków określonych w ust. 2 bądź zarządzać przechowywanie ksiąg podatkowych pod określonymi warunkami we władzach organizacji zawodowych.

Art. 78. 1. Podatnicy podatku obrotowego, sporządzający remanent towarów na inny dzień aniżeli 31 grudnia, obowiązani są zawiadomić o tym właściwy organ finansowy w terminie tygodniowym przed datą zamierzonego sporządzenia remanentu.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do jednostek gospodarki uspołecznionej.

DZIAŁ XI

Postępowanie wyjaśniające.

Art. 79. Jeżeli przepisy niniejszego dekretu nie określają ściśle postępowania dla ustalenia okoliczności mających być podstawą rozstrzygnięcia, organ finansowy z urzędu ustala zakres postępowania wyjaśniającego i środków dowodowych, potrzebnych do należytego ustalenia stanu sprawy, kierując się przy tym względami celowości, szybkości, prostoty i zaoszczędzenia kosztów.

Art. 80. 1. Jeżeli w złożonym w terminie zeznaniu podatkowym nie powołano się na prowadzone księgi handlowe, podatkowe lub rachunkowe i mimo wezwania w trybie ust. 2 braku tego nie usunięto, księgi te, powołane w terminie późniejszym, mogą być pominięte.

2. Jeżeli do złożonego w terminie zeznania nie dołączono wymaganych ksiąg podatkowych lub załączników (art. 77), organ finansowy wezwie podatnika do uzupełnienia tego braku w terminie tygodniowym. W razie niezastosowania się do tego wezwania, stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

3. Mogą być również pominięte księgi handlowe, podatkowe lub rachunkowe przechowywane bez zezwolenia organu finansowego poza lokalem przedsiębiorstwa (zakładu) lub zajęcia, a także te rodzaje ksiąg, które są prowadzone wbrew przepisom niniejszego dekretu, oraz księgi podatników, którzy nie dopełnili w przepisany termin obowiązków zawiadomienia organu finansowego o sporządzeniu remanentu towarów na inny dzień, aniżeli 31 grudnia (art. 78).

Art. 81. 1. W razie wątpliwości co do dokładności lub prawidłowości złożonego w terminie zeznania podatkowego organ finansowy obowiązany jest wezwać podatnika do wyjaśnienia lub uzupełnienia zeznania, wyznaczając mu odpowiedni termin oraz wskazując konkretne okoliczności, dla których podaje w wątpliwość zeznanie podatkowe.

2. Przepisu ustępu poprzedzającego nie stosuje się:

- 1) jeżeli podatnik w złożonym w terminie zeznaniu podatkowym nie powołał się na prowadzone księgi handlowe, podatkowe lub rachunkowe bądź też nie dołączył do zeznania wymaganych załączników (art. 77) i tego braku nie usunął w wyznaczonym terminie (art. 80 ust. 2);
- 2) przy ustalaniu dochodu podatników podatku obrotowego, jeżeli księgi podatkowe nie obejmują kosztów uzyskania przychodu, a podatnik nie powołał się w złożonym w terminie zeznaniu na inny dowód, niż dowód swych ksiąg;
- 3) jeżeli **doliczalność do przychodu, obrotu lub dochodu określonych sum albo zarzuty** godzące w prawidłowość ksiąg podniesione zostały w protokole badania ksiąg handlowych lub rachunkowych, a podatnik nie złożył wyjaśnienia wraz ze wskazaniem środków dowodowych w terminie określonym w art. 36 ust. 4, albo jeżeli złożone przez niego wyjaśnienie nie zawiera nowych okoliczności wymagających dalszego wyjaśnienia stanu faktycznego.

Art. 82. 1. Wyjaśnienia lub uzupełnienia podatnika, złożone w odpowiedzi na przedstawione mu wątpliwości oraz powołane przez niego dowody, powinny być przez organ finansowy należycie zbadane i ocenione.

2. Przeprowadzenie powołanego przez podatnika dowodu może być zaniechane, jeżeli podatnik złożył odpowiedź na wezwanie do wyjaśnienia lub uzupełnienia zeznania podatkowego po wyznaczonym terminie.

Art. 83. Organ finansowy sprostuje zeznanie podatkowe na korzyść podatnika, gdy zeznanie to zawiera błędną pod względem prawnym ocenę okoliczności faktycznych.

Art. 84. 1. Zeznania podatkowe, złożone po terminie, mogą być pominięte przy ustalaniu podstawy opodatkowa-

nia; w tym przypadku organ finansowy ustali podstawę opodatkowania na podstawie materiału, jakim rozporządza.

2. Organ finansowy ustali podstawę opodatkowania na podstawie materiału, jakim rozporządza, również w przypadku niezłożenia zeznania podatkowego, gdy obowiązek złożenia zeznania wynika z ustawy bądź z wezwania organu finansowego.

Art. 85. W przypadku wątpliwości co do zasadności lub wysokości odpisu na zużycie organ finansowy ma obowiązek ustalenia spornej okoliczności po uprzednim zasięgnięciu opinii biegłych.

Art. 86. 1. Organ finansowy może zarządzić przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w formie rozprawy ustnej, jeżeli w ten sposób da się osiągnąć znaczne przyspieszenie i uproszczenie postępowania.

2. W szczególności organ finansowy może zarządzić z urzędu lub na wniosek rozprawę ustną:

- 1) gdy chodzi o uzgodnienie sprzecznych interesów stron,
- 2) gdy chodzi o rozpatrzenie sprawy przy udziale większej liczby stron, przedstawicieli różnych działów administracji albo przy udziale świadków lub biegłych,
- 3) gdy postępowanie wyjaśniające ma być przeprowadzone poza siedzibą organu finansowego przez osobno delegowanego w tym celu pracownika.

Art. 87. 1. O terminie rozprawy ustnej należy zawiadomić strony, świadków i biegłych oraz interesowane organy administracji państwowej bezpośrednio.

2. W zawiadomieniu o rozprawie ustnej należy:

- 1) określić dokładnie przedmiot, miejsce i czas rozprawy,
- 2) oznajmić, że interesowani mogą bądź stawić się osobiście, bądź złożyć na piśmie swe żądania, wnioski i zarzuty — najpóźniej do dnia poprzedzającego dzień rozprawy,
- 3) zwrócić uwagę na przepis art. 88 ust. 2.

Art. 88. 1. Pracownik prowadzący rozprawę obowiązany jest, mając zawsze na uwadze interes publiczny, dążyć do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy oraz możliwego uzgodnienia sprzecznych interesów stron, przy czym powinien dać możność stronom zapoznania się ze sprawą, a także złożenia potrzebnych oświadczeń.

2. Organ finansowy może nie przyjąć w dalszym postępowaniu przed tą instancją żądań, wniosków i zarzutów, które nie zostały zgłoszone na piśmie ani w terminie określonym w art. 87 ust. 2 pkt 2, ani ustnie podczas rozprawy, jeżeli żądania, wnioski lub zarzuty przy należytej staranności zgłaszającego mogły być zgłoszone w terminach wyżej wskazanych, a zwłaszcza jeżeli organ finansowy dojdzie do wniosku, że zgłoszenia te zmierzają do przewleknięcia sprawy.

Art. 89. Pracownik prowadzący rozprawę ustali jej przebieg i wynik w protokole, dołączając doń oświadczenia złożone na piśmie.

DZIAŁ XII

Dowody.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 90. Przedmiotem dowodu są fakty mające dla sprawy istotne znaczenie.

Art. 91. 1. Organ finansowy przeprowadza dowody z własnej inicjatywy bądź na wniosek strony.

2. Organ finansowy odmówi wnioskowi dowodowemu strony, jeżeli proponowany środek dowodowy oczywiście nie nadaje się do stwierdzenia spornej okoliczności.

Art. 92. Minister Finansów może w drodze rozporządzeń nakładać na poszczególne grupy podatników, płatników lub inkasentów obowiązek udowadniania wymienionych w roz-

porządzeniu okoliczności przy pomocy szczególnego rodzaju dowodów oraz obowiązek sporządzania szczególnego rodzaju zestawień lub wykazów, a także określać skutki zaniedbania nałożonych rozporządzeniem obowiązków.

Art. 93. W czasie przewozu towarów i półwyrobów, dopóki pozostają one w obrocie handlowym, powinien być dołączony rachunek lub jego kopia zaopatrzona w pieczętkę firmową sprzedawcy i przez niego podpisana. Jednakże oryginał rachunku powinien być dołączony w czasie przewozu następujących towarów: wina, piwa, wszelkiego rodzaju cukru (również i w wyrobach), sztucznych środków słodzących, kart do gry, drożdży nadających się do wypieku (piekarnianych), kwasu octowego, kwasu węglowego, bibułki do palenia tytoniu, spirytusu zarówno w stanie naturalnym, jak i w wyrobach, tytoniu i wyrobów tytoniowych, soli i zapalek.

Art. 94. Organ finansowy według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, ocenia wiarygodność i moc dowodu.

Rozdział 2.

Dokumenty.

Art. 95. Dokumenty, sporządzone przez organy administracji państwowej i osoby zaufania publicznego w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co uczestniczące w czynności osoby oświadczyły lub co zostało urzędowo zaświadczone.

Art. 96. Dokumenty publiczne, sporządzone przez władze lub urzędy państw obcych, powinny być w razie wątpliwości co do ich autentyczności uwierzytelnione przez właściwego posła lub konsula polskiego za granicą albo przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

Art. 97. Dokument prywatny stanowi dowód tego, że zawarte w nim oświadczenie pochodzi od osoby, która go podpisała.

Art. 98. Dowód przeciwny co do oświadczeń, zawartych w dokumencie publicznym lub prywatnym, nie jest wyłączony.

Art. 99. Jeżeli zdaniem organu finansowego istnieje uzasadnione podejrzenie, że przedstawiony dokument jest nieprawdziwy, może on, zależnie od znaczenia dokumentu dla sprawy, albo bieg postępowania w całości lub w części wstrzymać do czasu wyjaśnienia prawdziwości dokumentu, albo też postępowanie dalej prowadzić.

Art. 100. Jeżeli strona powołuje się na okoliczności, które można ustalić na podstawie akt urzędowych, będących w posiadaniu polskich organów administracji państwowej lub sądu, i wskazuje je, organ finansowy, o ile uzna, że powołane okoliczności mogą mieć istotne znaczenie dla sprawy, sprowadzi te akta lub przejrzy je na miejscu w celu sporządzenia odpisu lub wyciągu.

Rozdział 3.

Księgi handlowe, podatkowe oraz rachunkowe.

Art. 101. 1. Wszyscy podatnicy podatku obrotowego, jeżeli nie mają obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych, obowiązani są prowadzić księgi podatkowe.

2. Minister Finansów może zwalniać niektóre grupy podatników od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych.

3. Minister Finansów może rozciągnąć w drodze rozporządzenia obowiązek prowadzenia ksiąg podatkowych na niektóre grupy podatników podatku dochodowego.

4. Na wniosek podatnika, złożony w terminie co najmniej, dwumiesięcznym przed rozpoczęciem roku rachunko-

wego, Minister Finansów może w oznaczonym przypadku zwolnić tego podatnika od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych. Uprawnienie to Minister Finansów może przekazać organom finansowym.

5. Minister Finansów może w drodze rozporządzenia rozciągnąć obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych (rachunkowych) również na określone grupy osób fizycznych i prawnych, na których w myśl dotychczasowych przepisów obowiązek ten nie ciąży. Minister Finansów może zwalniać określone grupy podatników bądź poszczególnych podatników od obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych (rachunkowych).

6. Minister Finansów ustala w drodze rozporządzenia dla poszczególnych grup podatników przepisy w zakresie prowadzenia ksiąg podatkowych oraz warunki, jakim te księgi powinny odpowiadać, aby stanowiły dowód w postępowaniu podatkowym. Minister Finansów może w uzasadnionych przypadkach zwalniać podatników od obowiązków wynikających z tych przepisów.

7. Zastąpienie prowadzonych już przez podatnika ksiąg handlowych księgami podatkowymi lub zaniechanie prowadzenia ksiąg w ogólności w ciągu roku podatkowego bez zgody organu finansowego jest niedozwolone, chociażby w myśl obowiązujących przepisów podatnik miał obowiązek prowadzenia tylko ksiąg podatkowych albo nie miał wcale obowiązku prowadzenia ksiąg.

8. Księgi handlowe, podatkowe oraz rachunkowe wraz z dokumentami powinny stale znajdować się w lokalu przedsiębiorstwa (zakładzie) lub wykonywania zajęcia; w uzasadnionych przypadkach organ finansowy na prośbę podatnika może zezwolić na prowadzenie i przechowywanie ksiąg wraz z dokumentami w innym określonym miejscu.

9. Minister Finansów może ustalać w drodze rozporządzenia dla poszczególnych grup podatników prowadzących księgi handlowe (rachunkowe) lata rachunkowe nie pokrywające się z latami kalendarzowymi.

Art. 102. 1. Za prawidłowe księgi handlowe uważa się księgi prowadzone prawidłowo zarówno pod względem formalnym (niewadliwie), jak i materialnym (rzetelnie).

2. Prawidłowe pod względem formalnym (niewadliwie) są księgi prowadzone zgodnie z przepisami kodeksu handlowego i innymi przepisami prawnymi, a także z zasadami księgowości.

3. Prawidłowe pod względem materialnym (rzetelne) są księgi prowadzone zgodnie z prawdą.

4. Prawidłowe księgi handlowe powinny zawierać zgodnie z rzeczywistością imiona, nazwiska (nazwy firmy) oraz adresy:

1) dostawców — przy zakupie towarów (z wyjątkiem przypadków, w których zakup może być udokumentowany dowodami wewnętrznymi),

2) odbiorców — przy sprzedaży towarów bądź w większych ilościach, bądź w celu dalszej odsprzedaży lub przeróbki.

5. Ministrowi Finansów służy prawo wydawania w drodze rozporządzeń dla podatników gospodarki nie uspołecznionej przepisów określających jednolicie poszczególne zasady i sposoby prowadzenia ksiąg handlowych, nie uregulowanych innymi przepisami prawnymi, jak również szczególnych przepisów co do zamknięć rachunkowych i planu kont. Minister Finansów może w uzasadnionych przypadkach zwalniać podatników od obowiązków wynikających z tych przepisów.

6. Księgi podatkowe uważa się za prawidłowe, jeżeli są prowadzone zgodnie z przepisami określonymi w art. 101 ust. 6.

Art. 103. 1. Prawidłowe księgi handlowe oraz prawidłowe księgi podatkowe stanowią dowód tego, co wynika z zawartych w nich zapisów, należycie udokumentowanych. U zakupujących rzeczy ruchome oraz u odbierających świadczenia usług zapisami należycie udokumentowanymi są zapisy oparte na rachunkach.

2. W odniesieniu do zakupu rzeczy ruchomej rachunek powinien zawierać:

- 1) nazwę firmy (imię i nazwisko) sprzedającego (dostawcy),
- 2) dokładny adres sprzedającego (dostawcy),
- 3) datę,
- 4) numer kolejny rachunku (art. 104 ust. 2),
- 5) nazwę firmy (imię i nazwisko) zakupującego (odbiorcy),
- 6) dokładny adres zakupującego (odbiorcy),
- 7) oznaczenie rodzajów towarów,
- 8) ilość i cenę jednostkową każdego rodzaju towarów,
- 9) ogólną sumę należności,
- 10) podpis sprzedającego (dostawcy).

3. Wymagany przepisem ustępu poprzedzającego dowód z rachunku nie dotyczy zakupu wytworów gospodarstwa rolnego, nie przerobionych sposobem przemysłowym, dokonywanego bezpośrednio u rolników na miejscu w gospodarstwie rolnym bądź poza obrębem gospodarstwa rolnego, lecz nie ze stałego miejsca sprzedaży; w tym przypadku wystarczy dowód wewnętrzny, zaopatrzony w datę i podpisany przez zakupującego (odbiorcę), jeżeli zawiera dane, określone w ust. 2 pkt 7—9, co do rachunku. Minister Finansów może w drodze rozporządzeń wyłączać niektóre grupy podatników podatku obrotowego spod działania niniejszego przepisu oraz wprowadzać ograniczenia przy jego stosowaniu.

4. W odniesieniu do pobieranych świadczeń usług rachunek powinien zawierać:

- 1) nazwę firmy (imię i nazwisko) świadczącego usługi,
- 2) dokładny adres świadczącego usługi,
- 3) datę,
- 4) numer kolejny rachunku (art. 104 ust. 2),
- 5) nazwę firmy (imię i nazwisko) odbierającego świadczenie,
- 6) dokładny adres odbierającego świadczenie,
- 7) bliższe określenie świadczenia,
- 8) sposób obliczenia sumy należności za świadczenie, chyba że umowa o świadczenie nie określa takiego sposobu,
- 9) sumę należności,
- 10) podpis świadczącego usługi.

5. Upoważnia się Ministra Finansów do określania w drodze rozporządzenia tych rodzajów świadczenia usług, co do których zapisy w księgach u odbierających świadczenia będą uznane za należycie udokumentowane dowodami wewnętrznymi.

Art. 104. 1. Wszystkie osoby wykonujące świadczenia podlegające podatkowi obrotowemu, choćby zwolnione przepisami ustawowymi od obowiązku opłacania tego podatku, z wyjątkiem rolników sprzedających wytwory własnego lub dzierzawionego gospodarstwa rolnego nie przerobione sposobem przemysłowym, bez utrzymywania w tym celu stałych miejsc sprzedaży poza obrębem gospodarstwa rolnego, obowiązane są wydawać w każdym przypadku sprzedaży towarów w większej ilości bądź do dalszej odsprzedaży lub przeróbki, a w pozostałych przypadkach na żądanie — rachunki stwierdzające sprzedaż rzeczy ruchomej lub wykonanie świadczenia usług i zawierające wszystkie dane wymagane przepisami art. 103; obowiązek wydania rachunku istnieje, choćby sprzedaż lub wykonanie usług nastąpiło w całości lub w części na kredyt.

2. Osoby, na których ciąży w myśl ustępu poprzedzającego obowiązek wydawania rachunków, obowiązane są kolejno numerować wydawane rachunki i przechowywać w kolejności numerów kopie tych rachunków.

3. Minister Finansów może w drodze zarządzeń wprowadzać obowiązek udowadniania przychodów gotówkowych kopiami kwitów z bloczków kasowych urzędowego nakładu oraz wręczania płatcom oryginalnych egzemplarzy tych kwitów. Obowiązek ten może być wprowadzony na stałe lub tylko na określony czas, na obszarze całego Państwa lub tylko w określonych jego okręgach, w stosunku do wszyst-

kich podatników podatku obrotowego lub tylko w stosunku do poszczególnych ich grup.

4. Minister Finansów może zezwalać poszczególnym podatnikom lub ich grupom na udowadnianie osiągniętych przychodów kopiami kwitów własnego nakładu, jeżeli te kwity uzna za równoznaczne z kwitami urzędowego nakładu.

Art. 105. 1. Pełne teksty art. 103 i 104 oraz przepisów ustawy karnej skarbowej, określających sankcje karne za odmowę wydania rachunków, powinny być umieszczone na widocznym miejscu w przedsiębiorstwach (zakładach) i lokalach służących do wykonywania zajęć.

2. Przepis ustępu poprzedzającego nie dotyczy osób wykonujących wolne zawęcia zawodowe.

Art. 106. W przypadku stwierdzenia przez organ finansowy wadliwości ksiąg, polegających na formalnych usterkach i brakach, a nie mających w konkretnym przypadku istotnego znaczenia, organ finansowy powinien uznać księgi za dowód (art. 103). Wytyczne co do właściwego stosowania tego przepisu wydaje Minister Finansów.

Art. 107. Księgi handlowe, podatkowe lub rachunkowe uznane za nieprawidłowe albo pominięte z innych powodów (art. 80) nie stanowią dowodu w postępowaniu podatkowym za cały czas ich prowadzenia, od początku okresu rachunkowego do dnia zaprowadzenia nowych ksiąg. Zaprowadzenie nowych ksiąg nie może spowodować zmiany roku rachunkowego.

Rozdział 4.

Świadkowie i biegli.

Art. 108. Świadcami nie mogą być:

- 1) osoby niezdolne do spostrzegania lub do komunikowania swych spostrzeżeń,
- 2) duchowni co do faktów, powierzonych im na spowiedzi lub pod tajemnicą duchowną,
- 3) wojskowi i pracownicy publiczni nie zwolnieni od zachowania tajemnicy urzędowej, o ile by zeznanie ich miało być połączone z jej naruszeniem.

Art. 109. 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa, powinowatych w tym samym stopniu oraz osób pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia. Prawo odmowy zeznań ze strony małżonków i powinowatych trwa również po ustaniu małżeństwa.

2. Minister Finansów może w drodze rozporządzenia zwalniać od obowiązku składania zeznań inne osoby, poza wymienionymi w ust. 1.

3. Świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytania, gdyby zeznanie mogło narazić jego lub jego bliskich, wymienionych w ust. 1, na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową albo gdyby zeznanie miało być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej.

Art. 110. 1. Świadkowie, przesłuchiwanie na wniosek stron, mogą być wzywani przez organy finansowe bądź sprowadzani za zgodą organu finansowego przez same strony.

2. Organ finansowy może zamiast przesłuchania świadków ograniczyć się do żądania od nich zeznań na piśmie.

3. Jeżeli stawiennictwo świadka jest utrudnione bądź z powodu znacznej odległości jego miejsca zamieszkania od miejsca stawiennictwa, bądź z powodu choroby, organ finansowy może zamiast wzywania go bądź zażądać zeznań na piśmie, bądź zbadać świadka sam lub przez równorzędny albo niższy organ finansowy w miejscu znajdującym się w pobliżu zamieszkania świadka, a świadka, który z powodu choroby nie może stawić się przed organem finansowym, zbadać na miejscu.

4. Niewykonanie żądania organu finansowego co do stawiennictwa lub złożenia zeznań na piśmie świadek powinien usprawiedliwić.

Art. 111. 1. Organ finansowy może uznać ważne przeszkody uniemożliwiające świadkowi stawienie się w terminie wyznaczonym oraz usprawiedliwiające nieprzedstawienie w terminie wyznaczonym zeznań na piśmie.

2. W szczególności za przyczyny usprawiedliwiające niestawiennictwo świadka uważa się chorobę świadka, śmierć członka rodziny, przerwanie komunikacji, pozbawienie wolności, zbyt późne otrzymanie wezwania itp.

Art. 112. 1. Przed przesłuchaniem świadka lub żądając zeznań na piśmie organ finansowy zada mu pytanie dotyczące jego osoby oraz stosunku do stron, a także uprzedzi go o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie. Jeżeli świadek ma składać zeznanie ustnie, organ finansowy może zażądać od niego uroczystego przyrzeczenia mówienia prawdy.

2. Świadek składa uroczyste przyrzeczenie według rot następującej: „Świadomy wagi moich słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego, co mi jest wiadome”.

3. Nie składają przyrzeczenia:

- 1) nieletni do lat 14;
- 2) osoby, które z powodu choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie zdają sobie sprawy ze znaczenia przyrzeczenia;
- 3) podejrzani o udział w przestępstwie skarbowym, pozostającym w związku ze sprawą, w której mają być przesłuchani.

4. Świadek składa przyrzeczenie powtarzając jego rotę za odbierającym je lub odczytując na głos rotę przyrzeczenia, przy czym wszyscy obecni stoją. Niemi piśmienni składają przyrzeczenie przez podpisanie rotę. Niemi niepiśmienni i głusi niepiśmienni składają przyrzeczenie przy pomocy biegłego.

5. W razie powtórnego przesłuchania świadka przypomina mu się poprzednio złożone przyrzeczenie.

Art. 113. Strony mają prawo uczestniczyć w przesłuchaniu świadków i biegłych. W tym celu należy je zawiadamiać o terminie przesłuchania.

Art. 114. Organ finansowy zasięga opinii jednego lub więcej biegłych, gdy zbadanie lub ustalenie w toku postępowania podatkowego pewnych określonych okoliczności wymaga specjalnych wiadomości fachowych.

Art. 115. 1. Organ finansowy pierwszej instancji prowadzi listę biegłych. Na listę biegłych organ finansowy wciąga osoby przedstawione na żądanie tego organu spośród pracowników jednostek gospodarki uspołecznionej, spośród osób wskazanych przez zrzeszenia jednostek gospodarki nie uspołecznionej oraz spośród osób wskazanych przez organizacje zawodowe. Zrzeszenia jednostek gospodarki nie uspołecznionej oraz organizacje zawodowe określa Minister Finansów. W miejscowościach, w których jest więcej niż jeden organ finansowy pierwszej instancji, jeden z nich może prowadzić wspólną dla wszystkich listę biegłych.

2. Przy objęciu stanowiska biegły składa uroczyste przyrzeczenie, a w poszczególnych sprawach powołuje się na nie. Przyrzeczenie składa się według rot następującej: „Świadomy wagi moich słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki biegłego wykonam z całą sumiennością i bezstronnością”.

3. Osoba wyznaczona na biegłego może nie przyjąć włożonego na nią obowiązku z przyczyn, jakie uprawniają świadka do odmowy zeznań, a nadto z powodu przeszkody, która jej uniemożliwia wydanie opinii.

4. Stronie wolno zażądać wyłączenia biegłego z przyczyn, z jakich może żądać wyłączenia pracownika.

5. Biegłego, przedstawionego przez stronę, organ finansowy nie przyjmie, a wezwanego wyłączy, gdy powstaje uzasadniona wątpliwość, co do jego bezstronności w danej sprawie.

6. Na żądanie organu finansowego biegły obowiązany jest złożyć pisemną opinię.

7. Poza tym do wezwania i przesłuchania biegłych stosuje się odpowiednio przepisy o świadkach.

Art. 116. 1. Żądania świadków i biegłych o przyznanie wynagrodzenia za stratę czasu i zwrot kosztów podróży, a biegłych także za wykonaną pracę, powinny być zgłoszone pod rygorem utraty roszczenia, w dniu dokonania czynności, do której świadek i biegły zostali powołani.

2. O przyznaniu wynagrodzenia dla świadków i biegłych, jego wysokości, jak również o przyznaniu zwrotu kosztów podróży oraz kosztów określonych w art. 184 ust. 3 decyduje organ finansowy rozpoznający sprawę. Od decyzji w tym przedmiocie nie ma zażalenia.

3. Strona obowiązana jest pokryć koszty świadków i biegłych, którzy mają być przesłuchani na jej wniosek, i odpowiednią kwotę wpłacić w wyznaczonym jej przez organ finansowy terminie (art. 186).

Rozdział 5.

Ogłędziny, kontrola i lustracja.

Art. 117. 1. Pracownicy organu finansowego zaopatrzeni w pisemne upoważnienie mają prawo dokonywania ogłędzin lokalnych, kontroli i lustracji wszelkich gruntów, budynków, lokali, przedsiębiorstw i zajęć z wyjątkiem wolnych zajęć zawodowych.

2. Ogłędzin mieszkań prywatnych można dokonywać tylko za zgodą właściciela mieszkania.

3. Ogłędzin lokalnych, kontroli i lustracji przedsiębiorstw, znajdujących się w obrębie stacji kolejowych, portów państwowych i zabudowań wojskowych, dokonywać można za zezwoleniem właściwego organu administracji kolejowej, portowej lub wojskowej.

Art. 118. 1. Organ finansowy obowiązany jest dokonywać ogłędzin lokalnych, kontroli i lustracji przedsiębiorstw i zajęć, jeżeli to jest niezbędne do prawidłowego ustalenia zobowiązań podatkowych.

2. Po upływie terminu wyznaczonego do zgłoszenia obowiązku podatkowego i uiszczenia związanej z tym zgłoszeniem opłaty organy finansowe sprawdzają, czy wszystkie przedsiębiorstwa (zakłady, składy i zajęcia zgłosiły obowiązek podatkowy i uiszczyły opłatę we właściwej wysokości.

3. Strona, jej pracownicy oraz zastępujące ją osoby obowiązane są ułatwiać dokonującym ogłędzin lokalnych kontroli lub lustracji pracownikom organu finansowego wykonanie ich obowiązków oraz udzielać im wszelkich żądanych wyjaśnień mogących mieć znaczenie dla prawidłowego ustalenia zobowiązań podatkowych, a w szczególności okazywać, na żądanie, księgi handlowe lub podatkowe, zapiski oraz wszelkie inne dokumenty. W razie uzasadnionego przypuszczenia, że księgi, zapiski lub dokumenty są nierzetelne, albo też w razie zachodzącej obawy, że okazane lub ujawnione podczas ogłędzin lokalnych, kontroli lub lustracji księgi, zapiski lub dokumenty mogą być, w przypadku pozostawienia ich na miejscu, przez stronę usunięte lub przerobione, organ dokonujący ogłędzin lokalnych, kontroli lub lustracji może te księgi, zapiski i dokumenty zabrać do lokalu organu finansowego na czas nie dłuższy niż miesiąc.

4. Organy Milicji Obywatelskiej obowiązane są na żądanie organu dokonującego ogłędzin lokalnych, kontroli lub lustracji udzielać mu niezbędnej asysty.

Art. 119. W razie powzięcia wiadomości o potajemnym prowadzeniu handlu lub przemysłu w lokalach nie posiada-

jących charakteru lokali handlowych, przemysłowych lub gospodarczych albo o przechowywaniu w tych lokalach ksiąg lub innych dowodów, mogących mieć wpływ na ustalenie zobowiązania podatkowego, dokonującym lustracji organom służy prawo do oględzin i zbadania tych lokali w trybie przepisany ustawą z dnia 14 grudnia 1923 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych (Dz. U. z 1924 r. Nr 5, poz. 37).

Art. 120. 1. Oględziny lokalne, kontrolę i lustrację należy zasadniczo przeprowadzać w dni powszednie podczas godzin pracy, o ile możliwości w sposób nie tamujący biegu pracy lustrowanego obiektu.

2. Oględzin lokalnych, kontroli i lustracji dokonywać należy w obecności strony, osoby ją zastępującej lub przez nią zatrudnionej, a w razie nieobecności tych osób — przybranego świadka.

Art. 121. Do udziału w oględzinach lokalnych, kontroli i lustracji organ finansowy może z urzędu lub na wniosek strony powołać biegłych.

Rozdział 6.

Materiały informacyjne.

Art. 122. 1. Wszystkie jednostki budżetowe, jednostki gospodarki społecznej, organizacje społeczne, zawodowe i samorządu gospodarczego, organizacje i związki wyznaniowe oraz ich instytucje, osoby prawne i fizyczne obowiązane są:

- 1) zezwalać pracownikom organów finansowych na przeglądanie wszelkiego rodzaju akt, ksiąg, dokumentów i zapisków; jednak przeglądanie akt sądowych toczących się dochodzeń, śledztw oraz spraw przeprowadzanych z wyłączeniem jawności uzależnione jest od zgody kierownika sądu bądź prokuratora,
- 2) zezwalać na sporządzanie z nich odpisów i wyciągów, potrzebnych do ustalenia zobowiązań podatkowych,
- 3) dostarczać na pisemne żądanie organu finansowego bezpłatnie wszelkich posiadanych danych i informacji, potrzebnych w postępowaniu przed organami finansowymi.

2. W razie trudności w dostarczeniu wspomnianych danych i informacji powinny określone w ust. 1 jednostki budżetowe zawiadomić o tym wzywający organ finansowy, który zarządzi sporządzenie odpisów i wyciągów własnymi siłami.

3. Korzystanie przez organy finansowe z uprawnień określonych w ust. 1 w stosunku do spraw, których ujawnienie zagrażałoby interesom obrony Państwa, następuje w sposób ustalony przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 123. Minister Finansów określa w drodze rozporządzeń, w odniesieniu zaś do jednostek gospodarki społecznej w drodze zarządzeń, obowiązki posiadaczy nieruchomości, podlegających przepisom o podatku od nieruchomości, oraz najemców w takich nieruchomościach, w zakresie dostarczania organom finansowym wykazów zawierających opis nieruchomości oraz wykazów osób zamieszkałych w lokalach znajdujących się w tych nieruchomościach i źródeł przychodów tych osób.

Art. 124. Właściciele (współwłaściciele), posiadacze oraz użytkownicy nieruchomości obowiązani są zawiadamiać organ finansowy pierwszej instancji o wszelkich zmianach, jakie zachodzą w ciągu roku podatkowego w stosunku do danych uwidoczniionych w złożonych przez nich wykazach nieruchomości. Zawiadomienia te składa się organowi finansowemu według wzoru ustalonego przez Ministra Finansów w terminie tygodniowym od daty powstania zmian. Minister Finansów może zwalniać niektóre grupy właścicieli (współwłaścicieli), posiadaczy oraz użytkowników nieruchomości od tego obowiązku w całości lub częściowo.

Art. 125. Posiadacze i administratorzy nieruchomości w miastach obowiązani są bezzwłocznie zawiadamiać właściwe terytorialnie organy finansowe pierwszej instancji o przytykach podjęcia przez najemców lokali działalności, z którą związany jest obowiązek podatkowy w zakresie podatku obrotowego.

Art. 126. 1. Jednostki budżetowe, jednostki gospodarki społecznej, organizacje społeczne, zawodowe i samorządu gospodarczego, organizacje i związki wyznaniowe oraz ich instytucje są obowiązane przysyłać w terminie do dnia 15 każdego miesiąca właściwym organom finansowym odpisy lub wyciągi z zawartych w ubiegłym miesiącu z osobami fizycznymi i przedsiębiorstwami gospodarki nie społecznej umów o świadczenie rzeczy lub usług oraz umów dzierżawy. Obowiązek ten istnieje tylko wtedy, gdy wartość umowy przekracza kwotę określoną przez Ministra Finansów w drodze zarządzenia.

2. Obowiązek przysyłania odpisów lub wyciągów z umów nie dotyczy:

- 1) umów o takie świadczenia usług, które podlegają przepisom o podatku od wynagrodzeń,
- 2) umów zawieranych przez organy wojskowe.

3. Organy wojskowe obowiązane są przysyłać organom finansowym zamiast odpisów lub wyciągów z umów wykazy sporządzane według wzoru ustalonego przez Ministra Finansów w porozumieniu z właściwym ministrem.

Art. 127. Minister Finansów może określić w drodze rozporządzenia — a dla jednostek budżetowych i jednostek gospodarki społecznej, organizacji społecznych, zawodowych i samorządu gospodarczego, organizacji i związków wyznaniowych oraz ich instytucji w drodze zarządzenia — inne obowiązki co do sporządzania i przysyłania organom finansowym informacji podatkowych, dotyczących jednostek gospodarki nie społecznej.

Art. 128. 1. Sądy obowiązane są przysyłać w terminie do dnia 15 każdego miesiąca właściwym organom finansowym:

- 1) zawiadomienia o nowo zarejestrowanych i wykreślonych w ciągu ubiegłego miesiąca tłumaczach przysięgłych oraz o dokonanych w ciągu ubiegłego miesiąca pierwszych wpisach nowych firm gospodarki nie społecznej do rejestru handlowego,
- 2) odpisy pism, podlegających podatkowi od nabycia praw majątkowych lub opłacie skarbowej, sporządzonych w ubiegłym miesiącu przed sądem lub przedstawionych sądowi, jeżeli od pism tych sąd nie pobiera podatku ani opłaty albo też jeżeli na przedstawionym piśmie brak adnotacji o uiszczeniu podatku lub opłaty.

2. Państwowe biura notarialne obowiązane są przysyłać w terminie do dnia 15 każdego miesiąca właściwym organom finansowym zawiadomienia o zeznanych aktach darowizny, z przytoczeniem istotnej treści tych aktów.

3. Rady adwokackie oraz inne organizacje zawodowe, obejmujące wolne zajęcia zawodowe, obowiązane są przysyłać w terminie do dnia 15 każdego miesiąca właściwym organom finansowym zawiadomienia o wszelkich zmianach, które zasły w liście ich członków w ubiegłym miesiącu.

4. Minister Finansów może w drodze rozporządzenia w porozumieniu z właściwymi ministrami obowiązki przewidziane w niniejszym artykule rozszerzyć bądź zawiesić je lub ograniczyć.

Art. 129. Właściwym organem finansowym w rozumieniu przepisów art. 126 ust. 1 oraz art. 128 jest organ finansowy pierwszej instancji miejscowo właściwy według siedziby podmiotu obowiązującego do przesłania materiałów informacyjnych, a jeśli w siedzibie podmiotu znajduje się organ finansowy drugiej instancji — właściwy jest ten organ finansowy.

Rozdział 7.

Oszacowanie podstawy opodatkowania.

Art. 130. 1. W braku danych niezbędnych dla ustalenia rzeczywistej wysokości podstawy opodatkowania organ finansowy może ustalić ją w drodze oszacowania. Przy oszacowaniu organ finansowy obowiązany jest brać pod uwagę wszystkie istotne okoliczności, mające znaczenie dla ustalenia podstawy opodatkowania; może przy tym stosować także normy szacunkowe.

2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości prowadzonych przez podatnika ksiąg lub ich pominięcia z innych powodów w wyjątkowych, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami sprawy przypadkach, ustalenie podstawy opodatkowania w drodze oszacowania może być oparte na wynikach księgowych, uzupełnionych danymi, zebranymi w toku postępowania wyjaśniającego.

3. Normy szacunkowe opracowują organy finansowe, a zatwierdza Minister Finansów po wysłuchaniu opinii komisji odwoławczych przy organach finansowych drugiej instancji lub organizacji zawodowych albo innych organizacji reprezentujących gospodarkę nie uspołecznioną.

4. Przepis ust. 1 stosuje się w szczególności w przypadku:

- 1) gdy organ finansowy zbadał powołane przez podatnika księgi i na podstawie przepisów niniejszego dekretu nie uznał ich za dowód,
- 2) gdy księgi zostały w postępowaniu podatkowym pominięte (art. 80),
- 3) gdy podatnik bez zgody organu finansowego w ciągu roku podatkowego zmienił rodzaj prowadzonych ksiąg albo zaniechał prowadzenia ksiąg (art. 101 ust. 7).

5. Podstawa opodatkowania może być ustalona w drodze oszacowania także w przypadku uchylenia lub zmiany prawomocnej decyzji przez Ministra Finansów.

6. W drodze oszacowania mogą być również ustalone dane niezbędne przy ustalaniu podstaw opodatkowania. Minister Finansów określa zasady, którymi mają się kierować organy finansowe przy ustalaniu tych danych.

Art. 131. 1. W braku danych niezbędnych do ustalenia rzeczywistej wysokości dochodu organ finansowy może ustalić wysokość dochodu podatnika na podstawie znamion zewnętrznych świadczących o wydatkach domowych i osobistych podatnika oraz o jego ogólnym położeniu ekonomicznym.

2. Znamiona zewnętrzne powinny być szczegółowo przytoczone w decyzji organu finansowego.

Rozdział 8.

Normy amortyzacyjne.

Art. 132. Minister Finansów może wydawać w drodze rozporządzenia przepisy określające przeciętne normy wysokości odpisów na zużycie dla poszczególnych rodzajów przedmiotów podlegających zużyciu (normy amortyzacyjne), które stosuje się bez badania wysokości rzeczywistego zużycia.

DZIAŁ XIII

Załatwianie spraw.

Art. 133. 1. Sprawy należy załatwiać bez niepotrzebnej zwłoki i przy tym tak, aby nie cierpiał ani interes publiczny, ani uprawnione interesy stron.

2. Sprawy, które nie wymagają zbierania wstępnych informacji, przeprowadzania dochodzeń, zasięgnięcia opinii itp., winny być z reguły załatwiane niezwłocznie, o ile możliwości

w formie ustnej i bezpośredniej w stosunku do osób, które zgłaszają się do organu finansowego, przy czym organ finansowy, w miarę potrzeby, powinien utrwalić istotną część czynności urzędowej w protokole lub w formie adnotacji na akcie.

3. Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej i doręczać stronom odpowiednie pisma, jeżeli tego przepisy niniejszego dekretu wymagają albo jeżeli to wyraźnie leży w interesie strony.

4. Załatwiając sprawę pisemnie, należy to czynić z możliwym pośpiechem, w każdym razie tak, aby sprawa została przez organ finansowy zakończona najpóźniej w ciągu trzech miesięcy, a jeżeli sprawa ma być załatwiona po porozumieniu się z innym organem administracji państwowej lub sądem — najpóźniej w ciągu pięciu miesięcy. Terminy te nie mają zastosowania w sprawach ustalania zobowiązań podatkowych.

5. Terminy ukończenia ustalania zobowiązań podatkowych (wymiarów) dla poszczególnych rodzajów danin publicznych określa Minister Finansów.

Art. 134. Do terminów wskazanych w art. 133 ust. 4 nie wlicza się:

- 1) terminów specjalnych określonych w poszczególnych przepisach prawnych dla dopełnienia warunków, przez te przepisy wymaganych,
- 2) okresów zwłoki spowodowanych wyraźną winą stron,
- 3) okresów, w których postępowanie było wstrzymane (art. 99 i 145).

Art. 135. 1. Jeżeli w terminie, określonym w art. 133 ust. 4, sprawa nie została całkowicie załatwiona, strona ma prawo żądać przekazania sprawy do instancji wyższej celem jej załatwienia.

2. Podanie strony organ finansowy powinien przekazać do instancji wyższej najdalej w ciągu trzech dni bądź z aktami sprawy, bądź z wyjaśnieniem, że sprawa nie mogła być w terminie załatwiona z powodu okoliczności określonych w art. 134.

3. Organ finansowy instancyjnie wyższy, który załatwił sprawę za organ finansowy instancyjnie niższy, działa w charakterze tej instancji, za którą spełnia tę czynność. Od decyzji wydanych za organ finansowy instancyjnie niższy odwołanie, jeżeli jest dopuszczalne, rozstrzyga organ instancyjnie wyższy od tego organu finansowego, który załatwił sprawę.

Art. 136. Jeżeli nie ma podstawy prawnej lub faktycznej do merytorycznego załatwienia sprawy będącej przedmiotem podania, organ finansowy pozostawia je bez załatwienia, a sprawę wszczętą już umarza, czyniąc odpowiednią adnotację na akcie i w miarę okoliczności, zawiadamiając osobę, która wniosła podanie.

DZIAŁ XIV

Decyzja.

Art. 137. 1. W celu ustalenia podstawy opodatkowania dla każdego podatnika organ finansowy bada zebrany materiał wymiarowy, ocenia moc dowodową przeprowadzonych dowodów, uzupełnia w razie potrzeby zebrany materiał oraz postępowanie wyjaśniające, rozważa całokształt sprawy, wreszcie podejmuje inną czynności zmierzające do ustalenia zobowiązania podatkowego i jego wysokości, uwzględniając przy tym wszystkie okoliczności prawne i faktyczne.

2. Na zasadzie ustalonej w ten sposób podstawy opodatkowania organ finansowy oblicza podatek zgodnie z przepisami ustawy, ustala wysokość zobowiązania podatkowego i zawiadamia podatnika o powziętej decyzji za pomocą nakazu płatniczego.

3. Minister Finansów może określać tryb wymiaru do-
rażnego oraz przypadki, w których zobowiązanie podatkowe
może być ustalone w tym trybie.

Art. 138. Jeżeli obowiązek wykonania zobowiązania po-
datkowego wynika bezpośrednio z ustawy lub wydanego
na podstawie ustawy rozporządzenia (art. 3) bez potrzeby
uprzedniego doręczenia podatnikowi decyzji, a podatnik nie
wykonał tego obowiązku wcale bądź też wykonał go tylko
częściowo, organ finansowy ustala sam wysokość zobowią-
zania podatkowego.

Art. 139. 1. Decyzja ustalająca zobowiązanie podatkowe
(nakaz płatniczy) powinna być doręczona podatnikowi na
piśmie ze wskazaniem terminu jego wykonania.

2. W przypadkach określonych w art. 137 ust. 3 oraz
w art. 142 decyzja ustalająca zobowiązanie podatkowe może
być podana do wiadomości podatnika ustnie.

3. W sprawach podatku od wynagrodzeń doręczenie
płatnikowi odrębnego nakazu płatniczego może być zastą-
pione doręczeniem płatnikowi odpisu protokołu kontroli po-
trąceń i wpłat podatku od wynagrodzeń, w którym organ
finansowy stwierdził różnice w podatku przypadające do
zapłacenia.

Art. 140. 1. Organ finansowy wydaje decyzje tak czę-
sto, jak tego zajdzie potrzeba.

2. Decyzje dzielą się na główne i incydentalne.

3. Decyzją główną jest decyzja, która sprawę, będącą
przedmiotem postępowania, załatwia co do jej istoty albo
sprawę kończy w danej instancji. Decyzją incydentalną jest
decyzja rozstrzygająca inne kwestie, wynikające w toku po-
stępowania.

4. Decyzja w sprawie zaliczki na podatek jest decyzją
incydentalną.

Art. 141. 1. Nie można wydać decyzji w sprawie usta-
lenia zobowiązania podatkowego (wymiaru), jeżeli od końca
roku podatkowego, w którym powstał obowiązek podatko-
wy, upłynęły trzy lata, a pięć lat w stosunku do podatni-
ków prowadzących księgi handlowe bądź rachunkowe lub
obowiązanych do ich prowadzenia oraz do podatników będą-
cych osobami prawnymi. Pięcioletni okres, w którym moż-
na wydać decyzję w sprawie ustalenia zobowiązania podat-
kowego, stosuje się także do podatników, którzy mimo obo-
wiązku nie brali udziału w postępowaniu podatkowym albo
biorąc udział w postępowaniu podatkowym nie ujawnili źró-
dła przychodu lub majątku, oraz w przypadkach, w których
dochód ustala się na podstawie znamion zewnętrznych
(art. 131). W przypadku, gdy nabycie prawa majątkowego
stwierdzono pismem, okres, w którym można wydać decy-
zję w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego w po-
datku od nabycia praw majątkowych, liczy się od końca
roku kalendarzowego, w którym sporządzono pismo. Prze-
dawnienie w zakresie podatku od nabycia praw majątko-
wych nie biegnie w czasie wykonywania umowy o nabycie
prawa majątkowego.

2. W przypadku niedokonania w terminie wskazanym
w ust. 1 wymiaru podatku, w odniesieniu do którego istnieje
obowiązek wpłacania zaliczek, za wymiar roczny uważa się
łącznie kwotę należnych zaliczek.

3. Jeżeli płatnik (art. 20 ust. 3) nie pobrał od podatnika
w ogóle podatku od wynagrodzeń lub pobrał go w kwocie
niższej od wynikającej z obowiązujących przepisów, należ-
ne, a nie pobrane od podatnika kwoty podatku obciążają wy-
łącznie płatnika.

4. Podatnicy, płatnicy i inkasenci obowiązani są prze-
chowwać księgi i inne dokumenty, mające znaczenie w po-
stępowaniu podatkowym w okresie, w którym można wydać
decyzje w sprawie ustalania zobowiązań podatkowych (ust. 1).
Szczególne przepisy nakładające obowiązek dłuższego prze-
chowywania ksiąg i dokumentów pozostają w mocy.

Art. 142. W szczególnie uzasadnionych przypadkach
ustalenie zobowiązania podatkowego (wymiar) może być do-
konane przed upływem roku podatkowego.

Art. 143. Jeżeli przepisy nie określają roku podatkowe-
go, za rok podatkowy uważa się rok kalendarzowy.

Art. 144. Decyzja, od której nie służy odwołanie lub
zażalenie w toku instancji, jest ostateczna, chyba że prze-
wodniczący komisji odwoławczej wniósł sprzeciw (art. 176
ust. 1).

Art. 145. 1. Jeżeli do wydania decyzji konieczne jest
uprzednie rozstrzygnięcie pytania wstępnego, podlegającego
właściwości innych organów administracji państwowej lub
sądów, organ finansowy rozpoznający sprawę może wydać
decyzję tymczasową, uwarunkowaną późniejszym rozstrzy-
gnięciem pytania wstępnego, jeżeli zaś taka decyzja jest
niemożliwa, organ finansowy rozstrzygnie sprawę, opierając
się na własnej ocenie pytań wstępnych.

2. Organ finansowy powinien wstrzymać postępowanie
do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia pytania wstępnego,
jeżeli ono jest już przedmiotem sprawy przed innym właści-
wym organem administracji państwowej lub sądem, a na-
tychmiastowe wydanie decyzji nie jest konieczne ze wzglę-
du na interes publiczny i mogłoby w razie odmiennego roz-
strzygnięcia pytania wstępnego spowodować niepowetowane
szkody dla strony lub niemożność przywrócenia stanu po-
przedniego.

Art. 146. Poza przypadkiem określonym w artykule po-
przedzającym organ finansowy może wydać decyzję tym-
czasową także w przypadku, gdy prowadzone przez podatni-
ka księgi w postępowaniu podatkowym w ogóle nie były
badane lub też gdy były badane, lecz tylko na pewne okre-
ślane okoliczności, bądź też w przypadku nieotrzymania da-
nych będących w posiadaniu innego organu finansowego.

Art. 147. 1. Każda decyzja powinna zawierać powołanie
się na podstawę prawną, osnovę decyzji, oznaczenie jej ro-
dzaju, datę, podpis lub pieczęć organu finansowego oraz
pouczenie co do terminu i trybu odwołania lub zażalenia.

2. Jeżeli decyzja jest w całości lub w części odmowna,
powinna zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie.

3. Jeżeli decyzja ustalająca zobowiązanie podatkowe
(art. 138 lub 139) wydana została w wyniku stwierdzenia
nieprawidłowości lub pominięcia, prowadzonych przez po-
datnika ksiąg (art. 80), decyzja ta powinna zawierać wzmian-
kę o stwierdzeniu nieprawidłowości lub o pominięciu ksiąg
oraz wskazać podstawę prawną uznania nieprawidłowości
lub pominięcia tych ksiąg; w przypadku uznania ksiąg za
nieprawidłowe, decyzja powinna ponadto zawierać uzasad-
nienie faktyczne.

4. Jeżeli decyzja jest pozostawiona całkowicie swobod-
nemu uznaniu organu finansowego, wystarcza powołać się
na podstawę prawną.

Art. 148. 1. Objaśniając stronę o przysługującym jej
prawie wniesienia odwołania lub zażalenia do organu finan-
sowego drugiej instancji, należy wskazać ten organ oraz
termin i tryb złożenia odwołania lub zażalenia.

2. W decyzji głównej, która jest dla sprawy ostateczna,
należy wyraźnie w objaśnieniu zaznaczyć, że decyzja jest
ostateczna w administracyjnym toku instancji.

Art. 149. 1. Jeżeli organ finansowy błędnie objaśni stro-
nę bądź co do terminu wniesienia odwołania lub zażalenia,
bądź co do dalszego toku instancji, objaśnienie takie nie mo-
że szkodzić stronie, która do niego się zastosowała. W tym
przypadku:

1) odwołanie lub zażalenie, wniesione w terminie wyzna-
czonym, chociażby po upływie właściwego terminu usta-
wowego, uważa się za wniesione w terminie,

2) instancja niewłaściwa, która odwołanie lub zażalenie
otrzymała, prześle je do instancji właściwej, która po-

stąpi z nim tak, jak gdyby było ono od początku skierowane właściwie.

2. Jeżeli organ finansowy w ogóle zaniedba objaśnić stronę o przysługującym jej prawie wniesienia odwołania lub zażalenia, strona może w ciągu dwóch tygodni od chwili ogłoszenia lub doręczenia jej decyzji zażądać od organu finansowego, który decyzję wydał, wydania lub też przesłania jej takiego objaśnienia. W tym przypadku termin do wniesienia odwołania lub zażalenia liczy się od dnia otrzymania przez stronę objaśnienia.

Art. 150. Decyzja główna powinna załatwiać sprawę, będącą przedmiotem rozpatrzenia, oraz wszystkie istotne wnioski strony w zwięzłym i wyraźnym ujęciu.

Art. 151. 1. Decyzję, wydaną w obecności strony, ogłasza się jej ustnie; strona potwierdza to swoim podpisem. Jednakże strona może natychmiast zgłosić żądanie doręczenia decyzji na piśmie; w takim razie, jeżeli decyzja nie jest natychmiast wykonalna, uważa się dzień doręczenia decyzji na piśmie za dzień jej doręczenia.

2. Decyzja główna, wydana w nieobecności strony, powinna być doręczona jej na piśmie. Potrzebę doręczenia na piśmie innych decyzji, wydanych w podobnych warunkach, ocenia organ finansowy.

3. Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają przepisów niniejszego dekretu, które przewidują obowiązek doręczania decyzji na piśmie.

Art. 152. Organ finansowy może każdego czasu przedsięwziąć z urzędu lub na wniosek strony sprostowanie w swych decyzjach błędów pisarskich i rachunkowych.

Art. 153. 1. Jeżeli omyłkowo ta sama osoba lub ten sam przedmiot opodatkowania został dwukrotnie obciążony tym samym podatkiem przez ten sam organ finansowy, organ ten dokonuje z urzędu lub na wniosek podatnika odpisu podatku później wymierzonego.

2. Jeżeli wymiar podwójny został dokonany przez różne organy finansowe mające wspólny organ bezpośrednio wyższej instancji, organ ten zarządza odpisanie wymiaru dokonanego przez organ finansowy miejscowo niewłaściwy, na wniosek jednego z organów finansowych, które dokonały wymiaru, lub na wniosek podatnika.

3. W przypadku gdy wymiar podwójny został dokonany przez organy finansowe, mające różne organy bezpośrednio wyższej instancji, stosuje się odpowiednio przepis art. 15 ust. 2.

DZIAŁ XV

Komisje podatkowe.

Art. 154. Przy organach finansowych pierwszej instancji działają komisje podatkowe.

Art. 155. 1. Powiatowe rady narodowe i rady narodowe miast stanowiących powiaty powołują komisje podatkowe.

2. Członkowie komisji podatkowych otrzymują zwrot kosztów podróży według norm przewidzianych dla pracowników państwowych oraz wynagrodzenie za udział w posiedzeniu komisji w wysokości ustalonej przez Ministra Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Plac. Wynagrodzenie to nie podlega opodatkowaniu podatkiem od wynagrodzeń.

3. Tryb powoływania, skład osobowy i organizację komisji podatkowych oraz ich kadencję, jak również tryb i sposób postępowania przed tymi komisjami ustala Minister Finansów.

Art. 156. 1. Właściwość miejscowa komisji podatkowych pokrywa się z właściwością miejscową organów finansowych.

2. Siedzibą komisji podatkowej jest siedziba organu finansowego.

Art. 157. 1. Komisja podatkowa orzeka w zakresie podatków obrotowego i dochodowego od jednostek gospodarki nie uspołecznionej o wysokości podstaw opodatkowania przy wymiarze rocznym na zasadach ogólnych oraz przy rozstrzygnięciu przez organ finansowy pierwszej instancji odwołań od wymiaru rocznego (art. 169). W razie nieuznania przedstawionych ksiąg za dowód w postępowaniu podatkowym w trybie art. 158 komisja podatkowa orzeka także o wysokości podstaw opodatkowania przy ustalaniu zaliczek na podatki obrotowy i dochodowy oraz przy załatwianiu przez organ finansowy zażeń na wymiar zaliczek (art. 169).

2. Komisja podatkowa orzeka bądź opiniuje w sprawach ryczałtów podatkowych stosownie do przepisów o tych ryczałtach.

3. Przed wydaniem orzeczenia w sprawie ustalenia podstaw opodatkowania przy wymiarze podatku komisja podatkowa bada zebrany materiał wymiarowy, ocenia moc dowodową przeprowadzonych dowodów, wysłuchuje wniosku organu finansowego, wyjaśnień podatnika, jeżeli jest obecny na posiedzeniu komisji, rozważa całokształt sprawy stosownie do przepisów art. 137 ust. 1 i na tej podstawie wydaje orzeczenie.

4. Komisje podatkowe powinny w czasie pełnienia swych czynności przestrzegać przepisów podatkowych.

5. Przepisu ust. 1 nie stosuje się:

a) przy opodatkowaniu podatkiem obrotowym i dochodowym podatników, do których stosuje się przepisy art. 2 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o podatku dochodowym (Dz. U. z 1957 r. Nr 7, poz. 26 i z 1958 r. Nr 45, poz. 223),

b) gdy źródło przychodu podlega opodatkowaniu tylko podatkiem dochodowym, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 131.

Art. 158. 1. Jeżeli z ksiąg podatnika wynika dochód niższy od tego, jaki byłby konieczny dla pokrycia wydatków ponoszonych przez podatnika (np. wydatki na utrzymanie domu, wydatki osobiste, wydatki na zakup surowców, wydatki na zakup wartości majątkowych itd.), bądź obrót znacznie niższy od przeciętnie osiąganego w danej branży, organ finansowy zwróci się do komisji podatkowej o rozstrzygnięcie pytania wstępnego, czy księgi przedstawione przez podatnika mogą być uznane za dowód w postępowaniu podatkowym.

2. Komisja podatkowa rozstrzyga to pytanie w trybie art. 157 ust. 3 oraz art. 159 ust. 2.

3. W przypadkach określonych w art. 157 ust. 5 uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje organowi finansowemu pierwszej instancji.

Art. 159. 1. Komisja podatkowa powinna rozpatrzyć sprawę najdalej w ciągu dwóch tygodni od daty wpływu sprawy do komisji.

2. Komisja podatkowa rozpatruje sprawy przy udziale kierownika organu finansowego I instancji i przedstawiciela właściwej organizacji samorządu gospodarczego lub zawodowego. Komisji służy prawo żądania od organu finansowego przeprowadzenia uzupełniających dochodzeń lub zebrania dodatkowych materiałów nie wyłączając uzupełnienia sprawy opinią biegłych.

3. Przed wydaniem orzeczenia (art. 157 ust. 1) albo orzeczenia lub opinii w sprawach ryczałtu (art. 157 ust. 2) odmiennie od wniosku podatnika komisja podatkowa obowiązana jest wezwać podatnika celem złożenia w terminie 5 dni wyjaśnień ustnych lub pisemnych. W pozostałych przypadkach komisja podatkowa może wezwać podatnika celem złożenia wyjaśnień ustnych lub pisemnych. Jeżeli podatnik nie zgłosi się lub nie nadesłał wyjaśnień pisemnych pomimo doręczenia mu wezwania, sprawa podlega rozpatrzeniu, chyba że komisja na prośbę podatnika przesunęła termin rozpatrzenia sprawy.

Art. 160. Na podstawie orzeczeń komisji podatkowej (art. 157 ust. 1) organ finansowy ustala wysokość zobowiązań podatkowych.

Art. 161. 1. Kierownikowi organu finansowego służy prawo wniesienia do komisji odwoławczej sprzeciwu przeciwko orzeczeniu komisji podatkowej. Sprzeciw powinien być zapowiedziany w ciągu tygodnia, a wniesiony w terminie miesięcznym, licząc od dnia orzeczenia komisji. O zapowiedzeniu sprzeciwu należy podatnika zawiadomić w terminie tygodniowym od dnia orzeczenia komisji równocześnie z doręczeniem mu decyzji ustalającej zobowiązanie podatkowe (nakaz płatniczy). Wniesienie sprzeciwu nie wstrzymuje wykonania orzeczenia komisji podatkowej.

2. Komisja odwoławcza przesyła podatnikowi odpis sprzeciwu i równocześnie zawiadamia go o terminie rozpatrzenia sprzeciwu. Podatnik może złożyć komisji odwoławczej swoje wyjaśnienia i wnioski. Przepisy art. 172 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Decyzja komisji odwoławczej, wydana w wyniku rozpatrzenia sprzeciwu, jest ostateczna (art. 144 ust. 1).

DZIAŁ XVI

Odwołania i zażalenia.

Art. 162. 1. Od decyzji głównej wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji bezpośrednio wyższej.

2. Jeżeli wykonanie zobowiązania podatkowego następuje za pośrednictwem płatnika, służy podatnikowi prawo wniesienia do organu finansowego pierwszej instancji, w ciągu miesiąca od daty pobrania podatku przez płatnika, podania o sprostowanie dokonanego niesłusznie pobrania. Od decyzji wydanej na to podanie służy podatnikowi prawo wniesienia odwołania.

3. Płatnicy podatku od wynagrodzeń, będący organem władzy lub administracji państwowej, instytucją lub zakładem państwowym albo jednostką gospodarki społecznej, uprawnieni są do prostowania niesłusznego (nienależnego lub w nadmiernej kwocie) pobrania podatku.

4. Sprostowanie przez płatnika niesłusznego pobrania podatku od wynagrodzeń (ust. 3) może być dokonane na wniosek podatnika złożony w terminie nie przekraczającym jednego roku od daty pobrania podatku. Wnioski złożone po upływie tego terminu nie podlegają rozpoznaniu.

5. O sprostowaniu obliczenia podatku od wynagrodzeń (ust. 3) bądź o nieuwzględnieniu złożonego wniosku płatnik wydaje decyzję według wzoru ustalonego przez Ministra Finansów, a przypadającą podatnikowi do zwrotu kwotę podatku wypłaca gotówką z najbliższych wpływów potrąconego podatku. Płatnik wykazuje kwotę zwróconego w wyniku sprostowania podatku w deklaracji z powołaniem się na numer i datę decyzji i zmniejsza o nią ogólną sumę należnego według deklaracji potrąconego podatku, podlegającego przekazaniu na rachunek właściwego organu finansowego.

6. Jeżeli podatnik nie zgodzi się z decyzją wydaną przez płatnika (ust. 5), służy mu prawo złożenia do płatnika podania o rozpatrzenie sprawy przez organ finansowy. Płatnik w ciągu 7 dni od złożenia podania przesyła je wraz z odpisem wydanej decyzji organowi finansowemu, który wyda decyzję w trybie ust. 2. Przewidziany w tym ustępie termin jednomiesięczny liczy się w tym przypadku od daty doręczenia decyzji podatnikowi przez płatnika.

7. Płatnicy podatku od wynagrodzeń obowiązani są przechowywać wydane przez siebie decyzje razem z listami płacy i okazywać je organowi kontrolującemu prawidłowość obliczeń i potrącenia podatku od wynagrodzeń. W przypadku stwierdzenia niesłusznego zwrotu podatku przez płatnika płatnik odpowiada za niesłusznie zwrócone kwoty podatku

tak, jak za niepobranie podatku lub pobranie go w niedostatecznej wysokości; w tym przypadku kwotę niesłusznie zwróconego podatnikowi podatku płatnik może pobrać od podatnika tylko w ciągu trzech miesięcy od daty wypłaty wynagrodzenia, którego dotyczył zwrócony podatek.

8. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku wykonania przez podatnika zobowiązania podatkowego wynikającego bezpośrednio z ustawy.

Art. 163. 1. Odwołanie można wnieść w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia lub doręczenia decyzji.

2. Termin do wniesienia odwołania dla jednostek gospodarki społecznej wynosi jeden miesiąc.

3. W razie śmierci strony przed upływem terminu do wniesienia odwołania może być ono wniesione przez jej spadkobierców lub kuratora spadku w ciągu miesiąca od chwili przyjęcia spadku lub ustanowienia kuratora.

Art. 164. 1. Zażalenie na decyzję incydentalną może być wniesione tylko łącznie z odwołaniem od decyzji głównej z wyjątkiem przypadku, gdy decyzja incydentalna została wydana po wydaniu decyzji głównej oraz z wyjątkiem przypadku określonego w art. 140 ust. 4.

2. Od decyzji incydentalnej wydanej po wydaniu decyzji głównej oraz od decyzji określonej w art. 140 ust. 4 służy stronie zażalenie tylko do jednej instancji bezpośrednio wyższej. Zażalenie należy wnieść w ciągu tygodnia po ogłoszeniu lub doręczeniu decyzji.

Art. 165. 1. Przed upływem terminu do wniesienia środka odwoławczego organ finansowy powinien udzielać żądającym tego stronom ustnych informacji o podstawach opodatkowania.

2. Jeżeli stronie służy odwołanie od decyzji głównej, ustalającej zobowiązanie podatkowe, organ finansowy powinien, na pisemną prośbę strony, udzielić jej, w terminie tygodniowym od wniesienia prośby, pisemnego uzasadnienia podstawy opodatkowania i wysokości ustalonego zobowiązania podatkowego; wniesienie prośby zawiesza bieg terminu do wniesienia odwołania do dnia, w którym uzasadnienie zostało doręczone.

Art. 166. 1. Odwołanie i zażalenie składa się na piśmie za pośrednictwem tego organu finansowego, który decyzję wydał.

2. Odwołanie i zażalenie, poza danymi określonymi w art. 31 ust. 1, powinno nadto zawierać konkretne zarzuty przeciw decyzji oraz wskazywać zarówno, w jakim kierunku żąda się zmiany decyzji, jak i środki dowodowe, które dają organowi finansowemu możliwość stwierdzenia prawdziwości przytoczonych w odwołaniu lub zażaleniu twierdzeń.

Art. 167. Organ odwoławczy nie weźmie pod rozwagę okoliczności ani środków dowodowych, przytoczonych w środku odwoławczym, jeżeli:

- 1) okoliczności te powstały już po wydaniu decyzji w pierwszej instancji,
- 2) strona obowiązana była do przedstawienia dowodów lub wyjaśnień w postępowaniu przed niższą instancją, a przedstawia je dopiero w postępowaniu odwoławczym, chyba że strona złożyła usprawiedliwienie zwłoki, które organ finansowy uznał za wystarczające,
- 3) przytoczone przez stronę okoliczności nie należące do tych, które organ finansowy powinien z urzędu uwzględnić, pozostają w sprzeczności ze stanowiskiem poprzednio przez stronę zajętym, a strona nie usprawiedliwi tej sprzeczności,
- 4) nowe twierdzenia mają na celu oczywiście przewleczenie sprawy,
- 5) strona występuje z wnioskami, które prowadzą do zupełnie nowej pod względem prawnym sprawy albo do twierdzenia zupełnie innego żądania, aniżeli to, o którym poprzednia instancja rozstrzygała.

Art. 168. Organ finansowy pierwszej instancji bada konkretne zarzuty i środki dowodowe wskazane w środku odwoławczym, uzupełnia w miarę potrzeby postępowanie wyjaśniające, usuwa istotne wadliwości postępowania i jeżeli nie stosuje przepisu art. 169 ust. 1, przesyła środek odwoławczy organowi finansowemu drugiej instancji ze swoim wnioskiem, dołączając akta sprawy.

Art. 169. 1. Jeżeli organ finansowy pierwszej instancji uzna, że środek odwoławczy zasługuje w całości lub w części na uwzględnienie, może sam zmienić swoją decyzję, w granicach uprawnień udzielanych organom finansowym pierwszej instancji przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

2. Jeżeli strona nie zadowolili się decyzją organu finansowego pierwszej instancji, wydaną na zasadzie ustępu poprzedzającego, może zażądać w ciągu dwóch tygodni po otrzymaniu decyzji, aby jej środek odwoławczy został rozpatrzony przez organ finansowy drugiej instancji.

Art. 170. 1. Wniesienie środka odwoławczego nie wstrzymuje wykonania decyzji.

2. Organ finansowy może jednak wstrzymać w całości lub w części wykonanie decyzji, jeżeli to jest wskazane w ważnym interesie strony. Jeżeli środek odwoławczy nie zostanie załatwiony w terminach wskazanych w art. 133 ust. 4, licząc od wpływu środka odwoławczego do pierwszej instancji, organ finansowy obowiązany jest zawiesić do czasu wydania decyzji pobór kwoty spornej na wniosek podatnika, chyba że środek odwoławczy zostanie załatwiony w terminie dwutygodniowym od dnia zgłoszenia tego wniosku; w okresie tych dwóch tygodni nie należy jednak dokonywać odebrania i zwiezienia ruchomości oraz ich sprzedaży egzekucyjnej. Przepisu zdania poprzedniego nie stosuje się w przypadku, gdy do wydania decyzji konieczne jest rozstrzygnięcie pytania wstępnego, podlegającego właściwości innych organów administracji państwowej lub sądów.

3. Do okresów, o których mowa w ust. 2, zalicza się okres od dnia wniesienia prośby o pisemne uzasadnienie podstawy opodatkowania do dnia doręczenia podatnikowi tego uzasadnienia.

Art. 171. 1. Potrzebne uzupełnienie postępowania wyjaśniającego może organ drugiej instancji zarządzić z urzędu lub na wniosek strony, może je przeprowadzić sam lub przez organ finansowy pierwszej instancji.

2. Jeżeli organ drugiej instancji, rozpatrując środek odwoławczy, stwierdzi na podstawie akt istotną wadliwość postępowania, zwraca środek odwoławczy organowi finansowemu pierwszej instancji celem usunięcia stwierdzonych wadliwości.

Art. 172. 1. Gdy odwołanie podlega rozpatrzeniu przez komisję odwoławczą, a podatnik wyrazi w odwołaniu życzenie złożenia ustnych wyjaśnień w celu uzasadnienia podniesionych w nim zarzutów, należy go zawiadomić o terminie rozpatrzenia odwołania przez komisję odwoławczą przynajmniej na tydzień przed posiedzeniem komisji. Jeżeli podatnik nie zgłosi się, pomimo doręczenia mu zawiadomienia, odwołanie podlega rozpatrzeniu, chyba że komisja odwoławcza na prośbę podatnika przesunęła termin rozpatrzenia odwołania.

2. Decyzję komisji odwoławczej ogłasza się ustnie podatnikowi, podając mu do wiadomości wysokość podstawy opodatkowania. Przewodniczący komisji odwoławczej może odroczyć ogłoszenie decyzji, najdalej jednak na okres do dwóch tygodni.

Art. 173. 1. Przy rozstrzygnięciu środka odwoławczego organ finansowy drugiej instancji nie jest związany ustaleniami organu finansowego pierwszej instancji i bądź oddala środek odwoławczy, bądź zmienia zaskarżoną decyzję.

2. Jeżeli organ finansowy drugiej instancji przy rozpatrywaniu środka odwoławczego przyjdzie do przekonania, że

zobowiązanie podatkowe ustalono w kwocie za niskiej, wówczas nie rozstrzygając środka odwoławczego zwraca sprawę organowi finansowemu pierwszej instancji celem dokonania uzupełniającego ustalenia zobowiązania podatkowego (uzupełniającego wymiaru).

3. W razie podwyższenia podatku należy wydać nową decyzję z wezwaniem do zapłaty różnicy podatku. Od tej decyzji służy stronie prawo wniesienia środka odwoławczego; jeżeli taki środek odwoławczy został wniesiony, należy go rozpatrzyć łącznie z pierwotnym środkiem odwoławczym, w przeciwnym zaś razie pierwotny środek odwoławczy podlega rozpatrzeniu o tyle, o ile zawarte w nim zarzuty nie zostały przesądzone przez uzupełniający wymiar.

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się, jeżeli organ finansowy drugiej instancji przy rozpatrywaniu środka odwoławczego od decyzji tymczasowej przyjdzie do przekonania, że zobowiązanie podatkowe ustalono w kwocie za niskiej. W tym przypadku organ finansowy drugiej instancji oddala środek odwoławczy i jednocześnie daje organowi finansowemu pierwszej instancji polecenie dokonania wymiaru definitywnego.

Art. 174. 1. Środek odwoławczy może być cołnięty pisemnie lub ustnie przez oświadczenie do protokołu.

2. Cofnięcie środka odwoławczego wymaga do swej skuteczności zgody organu finansowego, w razie zaś przesłania środka odwoławczego organowi odwoławczemu — zgody tego organu i ma moc z chwilą zawiadomienia podatnika o umorzeniu postępowania odwoławczego.

Art. 175. 1. Przepisy zawarte w art. 145—152 mają odpowiednio zastosowanie do decyzji organów finansowych drugiej instancji.

2. W decyzji nie uwzględniającej całkowicie lub częściowo środka odwoławczego organ odwoławczy powinien w odpowiedzi na konkretne zarzuty środka odwoławczego podać prawne i faktyczne uzasadnienie decyzji.

Art. 176. 1. Przewodniczącemu komisji odwoławczej służy prawo wniesienia sprzeciwu przeciwko uchwałom komisji odwoławczej do prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) w terminie miesięcznym od dnia powzięcia uchwały przez komisję. Prezydium rozpatruje sprzeciw i wydaje decyzję ostateczną. Prezydium może przekazać te uprawnienia powołanej przez siebie komisji w składzie: członek prezydium jako przewodniczący i przedstawiciele komisji rady narodowej do spraw finansowych oraz przemysłu i handlu jako członkowie. Komisja ta rozpatruje sprawy przy udziale kierownika wydziału finansowego i przedstawiciela organizacji samorządu gospodarczego lub zawodowego.

2. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie uchwały komisji odwoławczej.

3. Przed wniesieniem sprzeciwu do prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) przewodniczący komisji odwoławczej przesyła podatnikowi w terminie tygodniowym od dnia powzięcia uchwały przez komisję odpis sprzeciwu i równocześnie zawiadamia go o wstrzymaniu wykonania uchwały komisji odwoławczej. Podatnik może w terminie tygodniowym złożyć przewodniczącemu komisji odwoławczej swoje wyjaśnienia i wnioski.

DZIAŁ XVII

Wznowienie postępowania, uchylene oraz zmiana decyzji z urzędu.

Art. 177. W sprawie zakończonej decyzją, od której nie służy środek odwoławczy, może nastąpić wznowienie postępowania:

- 1) jeżeli decyzja została spowodowana przez sfałszowanie lub przedstawienie sfałszowanego dokumentu, przez fałszywe zeznanie świadka, biegłego lub tłumacza, przekupstwo lub inny czyn, karalny sądownie;

- 2) jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu decyzji, lub nowe środki dowodowe, o ile okoliczności te i środki w toku postępowania nie były znane rozstrzygającemu organowi finansowemu lub nie mogły wówczas być powołane przez stronę zainteresowaną bez jej winy; dotyczy to także przypadku określonego w art. 162 ust. 2 i 8; rozwiązanie umowy lub jej części, za wzajemną zgodą stron bądź na żądanie jednej strony z mocy służącego jej prawa, nie uzasadnia wznowienia postępowania w zakresie podatku od nabycia praw majątkowych i w zakresie opłaty skarbowej;
- 3) jeżeli organ administracji państwowej lub sąd, właściwy do rozstrzygnięcia pytania wstępnego, zadecydował o nim w istotnych punktach odmiennie od oceny pytania, przyjętej za podstawę decyzji.

Art. 178. 1. Podanie o wznowienie postępowania należy wnieść do organu finansowego, który wydał decyzję w pierwszej instancji, w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym strona domagająca się wznowienia otrzymała, w sposób dający się udowodnić, wiadomość o przyczynie uzasadniającej wznowienie.

2. Wznowienie postępowania może zarządzić organ finansowy również z urzędu.

3. W obu przypadkach wznowienie postępowania może nastąpić z powodu przyczyn wskazanych w art. 177 pkt 1 w każdym czasie, z powodu zaś przyczyn określonych w pkt 2 i 3 tegoż artykułu — jedynie przed upływem terminu określonego w art. 141.

Art. 179. 1. O wznowieniu postępowania rozstrzyga organ finansowy, który w sprawie wydał decyzję w ostatniej instancji. Jeżeli decyzja została wydana przez komisję odwoławczą, o wznowieniu rozstrzyga wydział finansowy prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

2. W decyzji o wznowieniu postępowania organ finansowy powinien postanowić, w jakim zakresie ma nastąpić wznowienie postępowania.

Art. 180. 1. Od decyzji załatwiającej odmownie podanie o wznowienie postępowania służy stronie prawo wniesienia odwołania.

2. Od decyzji organu finansowego, wznowiającego postępowanie, nie ma osobnego odwołania.

Art. 181. Decyzje, na mocy których strony lub inne osoby nie nabyły żadnych praw, mogą być uchylane i zmieniane z urzędu w każdym czasie zarówno przez organ finansowy, który decyzję wydał, jak i w trybie nadzoru przez nadrzędny organ finansowy.

Art. 182. 1. Decyzje, na mocy których strony nabyły już prawa, mogą być za zgodą tych stron uchylane lub zmieniane przez:

- 1) organ finansowy nadrzędny nad organem, który wydał decyzję,
- 2) kierownika wydziału finansowego prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa), jeżeli chodzi o decyzje wydane przez organ finansowy prezydium tej rady lub przez komisję odwoławczą,
- 3) Ministra Finansów, jeżeli chodzi o decyzje, wydane przez kierownika wydziału finansowego prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) (pkt 2).

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy jednostek gospodarki uspołecznionej w zakresie rozliczeń z budżetem centralnym z tytułu podatków obrotowego, od operacji nietowarowych i dochodowego, dopłat do cen napojów alkoholowych, różnic budżetowych, wpłat z zysku i nadwyżek środków obrotowych. Decyzje w tych sprawach wydaje Minister Finansów,

który może w drodze zarządzenia przenosić swoje uprawnienia na organy podległe.

Art. 183. 1. Ministrowi Finansów służy prawo uchylecia z urzędu lub zmiany w wyjątkowych przypadkach każdej decyzji, o ile niepodobna w inny sposób odwrócić niepowetowanej szkody dla Skarbu Państwa lub gospodarki narodowej; prawo to służy Ministrowi Finansów także w przypadku nieprzedstawienia przez podatnika na żądanie organu finansowego ksiąg i dokumentów w okresie, w którym powinny one być przechowywane (art. 141 ust. 4) bez względu na to, czy księgi te i dokumenty były już poprzednio badane przez organ finansowy.

2. Uprawnienia określone w ust. 1 przysługują także prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) co do decyzji wydanych przez organy finansowe prezydiów rad narodowych i komisje odwoławcze. W zakresie zobowiązań gospodarki uspołecznionej z tytułu podatków obrotowego, od operacji nietowarowych i dochodowego, dopłat do cen napojów alkoholowych, różnic budżetowych, wpłat z zysku i nadwyżek środków obrotowych, uprawnienia te przysługują w stosunku do państwowego przemysłu terenowego i spółdzielni.

3. Przepisy ust. 1 nie dotyczą spraw, w których nowej decyzji nie można wydać z powodu przedawnienia (art. 141).

DZIAŁ XVIII

Opłaty i koszty.

Art. 184. 1. Stronę obciążają koszty postępowania (opłaty i koszty):

- 1) które wynikły z winy strony,
- 2) które zostały poniesione na wniosek strony.

2. Do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i wynagrodzenia świadków i biegłych oraz koszty oględzin na miejscu.

3. Organ finansowy może zaliczyć do kosztów postępowania także inne koszty, usprawiedliwione warunkami sprawy.

Art. 185. 1. Świadkowie i biegli wzywani w sprawach podatkowych otrzymują zwrot kosztów podróży i wynagrodzenie (art. 116) według norm ustalanych przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

2. Wojskowi i pracownicy publiczni otrzymują wynagrodzenie za stratę czasu w wysokości należnych im diet oraz kosztów podróży w wysokości przewidzianej dla ich podróży służbowych.

3. Koszty podróży oraz wynagrodzenie świadkom i biegłym wypłaca się po spełnieniu czynności, do której świadek lub biegły został powołany.

4. Przepisy art. 155 ust. 2 stosuje się odpowiednio do członków i zastępców członków komisji odwoławczych.

Art. 186. 1. Jeżeli strona nie wnieśli opłat i nie uiszcili należności z tytułu kosztów, które zgodnie z przepisami niniejszego dekrety bądź przepisami o opłacie skarbowej powinny być uiszczone z góry, organ finansowy wyznaczy jej termin od jednego do dwóch tygodni celem wniesienia należnej sumy. Jeżeli w terminie tym należne sumy nie zostaną uiszczone, pismo wraz z załącznikami podlega zwrotowi lub czynność, uzależniona od uiszczenia opłaty bądź należności, będzie zaniechana.

2. Organ finansowy obowiązany jest jednak załatwić podanie mimo nieuiszczenia opłaty skarbowej:

- 1) jeżeli za niezwłocznym załatwieniem przemawiają względy publiczne lub wzgląd na poważny interes strony,
- 2) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin,
- 3) jeżeli podanie wniosła osoba zamieszkała za granicą bez pośrednictwa konsulatu polskiego.

3. Nie uiszczone przez stronę koszty postępowania podlegają przymusowemu ściągnięciu w drodze egzekucji administracyjnej.

4. W przypadku określonym w ust. 2 pkt 3 organ finansowy przesyła odpowiedź na podanie właściwemu konsulatowi polskiemu, który ją doręczy stronie za uprzednim pobraniem opłaty.

5. W razie stwierdzonego ubóstwa strony organ finansowy może zwolnić ją częściowo lub całkowicie od kosztów postępowania.

DZIAŁ XIX

Środki przymuszające.

Art. 187. 1. Winni niestawiennictwa na powtórne wezwanie organu finansowego z zagrożeniem przymusowego sprowadzenia mogą być sprowadzeni do urzędu przymusowo.

2. O przymusowe sprowadzenie organ finansowy zwraca się do organów Milicji Obywatelskiej.

Art. 188. 1. Organ finansowy może po wyczerpaniu środków przymuszenia przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. Nr 36, poz. 342) zarządzić zamknięcie przedsiębiorstwa, jeżeli podatnik nie zgłosił obowiązku podatkowego i nie uiścił związanej z tym opłaty albo jeżeli podatnik nie prowadzi przepisanych ksiąg.

2. Zastosowanie wyżej przewidzianego środka przymuszającego powinno być poprzedzone zagrożeniem użycia środka na dwa tygodnie przed jego zastosowaniem.

3. Zamknięcie przedsiębiorstwa pociąga za sobą odjęcie podatnikowi zarządu przedsiębiorstwa; dalszy tok postępo-

wania w odniesieniu do zamkniętego przedsiębiorstwa regulują odrębne przepisy.

4. Organ finansowy jest obowiązany umożliwić podatnikowi zaprowadzenie ksiąg w zamkniętym przedsiębiorstwie i zarządzić niezwłocznie cofnięcie środka przymuszającego, gdy podatnik zgłosił obowiązek podatkowy i uiścił związaną z tym opłatę lub zaprowadził księgi.

5. Środki przymuszające, określone w niniejszym artykule, nie mogą być stosowane w odniesieniu do podatników wykonujących wolne zajęcia zawodowe oraz w odniesieniu do przedsiębiorstw koncesjonowanych, prowadzonych w interesie użyteczności publicznej.

DZIAŁ XX

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 189. Decyzje w sprawie ustalenia zobowiązań podatkowych (wymiarów) za czas do roku podatkowego 1945 włącznie oraz w sprawie odwołań i zażaleń od tych decyzji wydają organy finansowe właściwe w myśl przepisów niniejszego dekretu według przepisów dotychczas obowiązujących. Wznowienie jednak postępowania w sprawie ustalenia zobowiązań podatkowych z przyczyn zaszłych przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu, a stwierdzonych po tym dniu, następuje według przepisów niniejszego dekretu.

Art. 190. Wykonanie dekretu porucza się Ministrowi Finansów.